

ด้านความมั่นคง

นโยบายข้อ

๙

การรักษาความมั่นคง
ของฐานทรัพยากร
และการสร้างสมดุลระหว่าง
การอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์
อย่างยั่งยืน

นโยบายข้อ ๕

การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ในปัจจุบันมีการบุกรุกที่ดินของรัฐและตัดไม้ทำลายป่ามากขึ้น ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพที่เคยอุดมสมบูรณ์ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า พันธุ์พืช และแร่ธาตุ ถูกทำลายหรือนำไปใช้ประโยชน์ทางพาณิชย์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นอันมาก ทั้งปัญหาภาวะมลพิษโดยเฉพาะขยะประเภทต่าง ๆ ก็รุนแรงยิ่งขึ้น รัฐบาลจึงมีนโยบายจะรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติโดยสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ดังนี้

๕.๑ ในระยะเฉพาะหน้า เร่งปกป้องและฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า โดยให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหการบุกรุกที่ดินของรัฐ จัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐให้ชัดเจน เร่งรัดกระบวนการพิสูจน์สิทธิการถือครองที่ดินในเขตที่ดินของรัฐโดยนาระบบสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ ปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยและสร้างบรรทัดฐานในการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม โดยเฉพาะในพื้นที่ป่าต้นน้ำและพื้นที่อนุรักษ์ที่มีความสำคัญเชิงนิเวศ กำหนดพื้นที่แนวกันชนและที่ราบเชิงเขาให้เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์การปลูกป่าเพื่อป้องกันภัยพิบัติและป้องกันการบุกรุกป่า ขยายป่าชุมชน และส่งเสริมการปลูกไม้ค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่เอกชนเพื่อลดแรงกดดันในการตัดไม้จากป่าธรรมชาติ รวมทั้งผลักดันแนวทางการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของระบบนิเวศและการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์ เช่น โครงการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูป่าระบบนิเวศ โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เป็นต้น

๕.๒ ส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน คำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัว สร้างโอกาสในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์อันเกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม เพื่อสร้างความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความมั่นคงทางด้านอาหาร สุขอนามัย สนับสนุนวิถีชีวิตของชุมชน และการพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ รวมทั้งให้การคุ้มครองเพื่อให้เกิดความปลอดภัยทางชีวภาพ

๕.๓ ในระยะต่อไป พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดิน และแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐโดยยึดแนวพระราชดำริที่ให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้ เช่น กำหนดเขตป่าชุมชนให้ชัดเจน พื้นที่ใดที่สงวนหรือกันไว้เป็นพื้นที่ป่าสมบูรณ์ก็ใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเคร่งครัด พื้นที่ใดสมควรให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ก็จะผ่อนผันให้ตามความจำเป็นโดยใช้มาตรการทางการบริหารจัดการ มาตรการทางสังคมจิตวิทยา และการปลูกป่าทดแทนเข้าดำเนินการ ทั้งจะให้เชื่อมโยงกับการส่งเสริมการมีอาชีพและรายได้อื่นอันเป็นบ่อเกิดของเศรษฐกิจชุมชนที่ต่อเนื่องเพื่อให้คนเหล่านั้นสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยที่ดินยังเป็นของรัฐ จะจัดทำฐานข้อมูล

เพื่อการบริหารจัดการ จัดทำทะเบียนผู้ถือครองที่ดินในที่ดินของรัฐ ปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ และเอกชนให้มีเอกภาพเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายด้านที่ดินในภาพรวม และปรับปรุงกลไกภาษีเพื่อกระจาย การถือครองที่ดิน เร่งรัดการจัดสรรที่ดินให้แก่ผู้ยากไร้โดยไม่ต้องเป็นกรรมสิทธิ์ แต่รับรองสิทธิร่วมในการจัดการที่ดิน ของชุมชน กำหนดรูปแบบที่เหมาะสมของธนาคารที่ดินเพื่อให้เป็นกลไกในการนำทรัพยากรที่ดินมาใช้ให้เกิดประโยชน์ สูงสุด

๙.๔ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศให้เป็นเอกภาพในทุกมิติ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ จัดให้มี แผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศและมีกระบวนการบูรณาการแผนงานและงบประมาณร่วมกัน ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดทำแผนงาน โครงการ ไม่เกิดความซ้ำซ้อน มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ และ สอดคล้องกับทิศทางและนโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยจัดตั้งหรือกำหนดกลไกในการบริหารจัดการน้ำ พร้อมทั้งมีการนำเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูงมาใช้ในระบบของการบริหารจัดการน้ำและการเตือนภัย

๙.๕ เร่งรัดการควบคุมมลพิษทั้งทางอากาศ ขยะ และน้ำเสีย ที่เกิดจากการผลิตและบริโภค เพื่อสร้างคุณภาพ สิ่งแวดล้อมที่ดีให้แก่ประชาชน โดยให้ความสำคัญในการเร่งรัดแก้ไขปัญหามลพิษจากการจัดการขยะเป็นลำดับแรก ส่งเสริม ให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด เร่งกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะ ในพื้นที่วิกฤต ซึ่งจะใช้ที่ดินของรัฐเป็นหลัก ในพื้นที่ใดที่สามารถจัดการขยะมูลฝอยโดยการแปรรูปเป็นพลังงาน ก็จะสามารถสนับสนุนให้ดำเนินการ ส่วนขยะอุตสาหกรรมนั้น จะวางระเบียบมาตรการการบริหารจัดการเป็นพิเศษ โดยกำหนด ให้ทั้งในบ่อขยะอุตสาหกรรมที่สร้างขึ้นอย่างถูกต้องตามมาตรฐานและให้แยกเป็นสัดส่วนจากบ่อขยะชุมชน สำหรับ ขยะของเสียอันตราย ขยะอิเล็กทรอนิกส์ และขยะติดเชื้อ จะพัฒนาระบบกำกับติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวัง ไม่ให้มีการลักลอบทิ้ง รวมทั้งจัดการสารเคมี โดยลดความเสี่ยงและอันตรายที่เกิดจากการรั่วไหล และการเกิดอุบัติเหตุ ให้ความสำคัญในการจัดการอย่างครบวงจร และใช้มาตรการทางกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเด็ดขาด

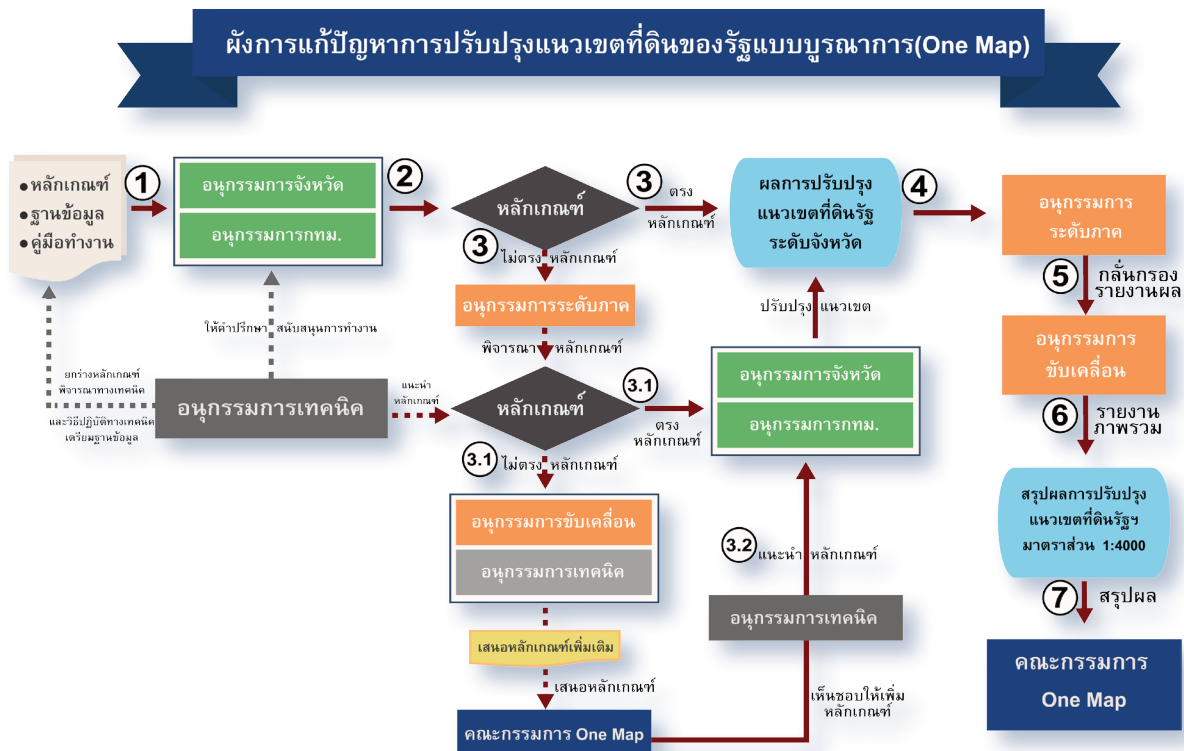
ในระดับพื้นที่ จะเร่งแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่มาตาปุดซึ่งเป็นฐานอุตสาหกรรมหลักของประเทศ อย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทุกมิติ ทั้งการลดและจัดมลพิษ การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การดูแลคุณภาพ ชีวิตประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากอุตสาหกรรม รวมทั้งการพัฒนาปรับปรุงขีดความสามารถโครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาสู่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการบริหารทรัพยากรป่าไม้ ที่ดิน และน้ำ ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญของประเทศ แต่จากปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐและตัดไม้ทำลายป่าที่มีมายาวนาน ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพที่เคยอุดมสมบูรณ์ถูกทำลายหรือนำไปใช้ประโยชน์ทางพาณิชย์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อมพิษด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะขยะประเภทต่าง ๆ ได้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ดังนั้น การดำเนินการในปีที่ ๔ รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการที่ดินและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ โดยยึดแนวพระราชดำริที่ให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้ ซึ่งมีผลการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

๑. การเร่งปกป้องและฟื้นฟูพื้นที่ป่าเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์ป่า

๑.๑ การปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ ๑:๕๐๐๐ (One Map) คณะกรรมการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ ๑:๕๐๐๐ (One Map) ได้มีมติเห็นชอบและรับรองเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐตามผลการดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ ๑:๕๐๐๐ (One Map) ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๘ เห็นชอบแนวทางการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ One Map โดยให้คณะกรรมการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ ๑:๕๐๐๐ (One Map) รับผิดชอบในการดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหาแนวเขตที่ดินของรัฐที่ไม่ชัดเจน เนื่องจากแผนที่ที่ใช้ในการกำหนดที่ดินของรัฐมีหลายมาตราส่วนทำให้เกิดกรณีการทับซ้อนระหว่างที่ดินของรัฐ ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายของแต่ละหน่วยงานมีข้อขัดข้อง การแก้ไขความขัดแย้งเรื่องการบุกรุกและการครอบครองที่ดินของรัฐไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

๑.๒ การคุ้มครองและฟื้นฟูป่าชายเลน ทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง

๑.๒.๑ คุ้มครองและฟื้นฟูป่าชายเลน เพื่อแก้ไข

ปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ตามมาตรา ๑๘ และมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘ และดำเนินการตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๔/๒๕๕๗ เรื่อง การปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๗ และที่ ๖๖/๒๕๕๗ เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗ มีผลการดำเนินการ ดังนี้

(๑) จัดชุดปฏิบัติการพิเศษ (ฉลามขาว) บูรณาการปฏิบัติงานร่วมกับฝ่ายปกครอง ทหาร ตำรวจ ทวงคืนผืนป่าชายเลนในพื้นที่ ๑๗ จังหวัด รวมทั้งสิ้น ๘,๘๑๑ ไร่ ดำเนินคดี ๒๑๐ คดี มีผู้ต้องหา ๒๑ ราย

(๒) พื้นที่พื้นที่ป่าชายเลนเสื่อมโทรม โดยในปี ๒๕๖๑ ได้ดำเนินการปลูกป่าชายเลนจำนวน ๓,๐๐๐ ไร่ ในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ๑,๕๐๐ ไร่ ตราด ๓๐๐ ไร่ สุราษฎร์ธานี ๕๐๐ ไร่ ระนอง ๒๐๐ ไร่ และนครศรีธรรมราช ๕๐๐ ไร่ และดำเนินโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมจำนวน ๓๐๐ ไร่ ปัจจุบันได้ดำเนินการปลูกเรียบร้อยแล้ว คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๑.๒.๒ ค้ำครองและฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเล มีผลการดำเนินการ ดังนี้

(๑) เพื่อคุ้มครองแนวปะการังและแหล่งวางไข่ของเต่าทะเล ได้มีการเสนอร่างกฎกระทรวงประกาศพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จำนวน ๒ ฉบับตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อประกาศใช้ในพื้นที่เกาะกระ จังหวัดนครศรีธรรมราช และพื้นที่หมู่เกาะมัน จังหวัดระยอง ซึ่งอยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และอยู่ระหว่างการเสนอคณะอนุกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลพิจารณาตามลำดับ

(๒) ได้มีคำสั่งกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ที่ ๗๕๕/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑ กำหนดมาตรการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งบริเวณพื้นที่เกาะเต่า เกาะพะงัน อำเภอยะงัน และเกาะสมุย อำเภอยะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

(๓) ให้ความช่วยเหลือสัตว์ทะเลหายากเกยตื้นทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตตามหลักวิชาการ ๖๖๕ ตัว ได้แก่ โลมาและวาฬ ๒๓๔ ตัว เต่าทะเล ๔๑๗ ตัว และพะยูน ๑๔ ตัว ทั้งการจัดหาถดถูเงินช่วยชีวิตสัตว์ทะเลหายาก และสร้างศูนย์ช่วยชีวิตสัตว์ทะเลหายาก ซึ่งมีความพร้อมทั้งบุคลากรและอุปกรณ์ทางการแพทย์ รวมถึงถ่ายทอดองค์ความรู้ในการช่วยชีวิตสัตว์ทะเลหายากทั้งในประเทศและระดับภูมิภาค

(๔) ฟื้นฟูแหล่งปะการังที่เสื่อมโทรมโดยการปลูกเสริมแบบมีส่วนร่วม โดยดำเนินการแล้วเสร็จตามเป้าหมาย จำนวน ๒๔๐,๐๐๐ กิ่ง รวมพื้นที่ ๑๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

(๕) ฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลด้วยวิธีการการปลูกเสริม โดยดำเนินการแล้วเสร็จตามเป้าหมาย จำนวน ๙๖,๐๐๐ ต้น/กอ รวมพื้นที่ ๖๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

(๖) จัดกิจกรรมเก็บขยะชายหาดสากลประจำปี ๒๕๖๑ ณ ชายหาดพัทยา เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี เพื่ออนุรักษ์พื้นที่ชายฝั่งซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศและต้นกำเนิดความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเกี่ยวกับปริมาณขยะทะเล เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนและหน่วยงานทุกฝ่ายเห็นปัญหาขยะทะเล และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการรณรงค์เก็บขยะ ตลอดจนร่วมกันกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาขยะอย่างถูกวิธี

๑.๒.๓ ป้องกันและฟื้นฟูพื้นที่ชายฝั่งทะเล ได้แก้ไขปัญหการกัดเซาะชายฝั่งในพื้นที่หาดโคลน โดยการปักไม้ไผ่ชะลอคลื่น และปลูกป่าชายเลนในพื้นที่ตกตะกอนหลังแนวไม้ไผ่ ในพื้นที่ ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตราด จันทบุรี สมุทรปราการ และสุราษฎร์ธานี ระยะทางรวม ๑๙ กิโลเมตร

๑.๒.๔ จัดระเบียบการทำการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ ๑) การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อป้องกันการเกิดผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมและความปลอดภัยของประชาชน ได้ออกกฎกระทรวงกำหนดกิจการให้เป็นกิจการการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควบคุม พ.ศ. ๒๕๕๙ และประกาศกำหนดพื้นที่เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่อนุญาตให้ทำการเพาะเลี้ยงได้ตามประกาศคณะกรรมการประมงประจำจังหวัด ๒) การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่ทำการประมงและบุกรุกที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ได้ออกกฎกระทรวงการขอและการอนุญาตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๙ เพื่อสงวนพื้นที่ไว้ดำเนินการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำและห้ามบุกรุกโดยเด็ดขาด และ ๓) การใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด เพื่อแก้ไขปัญหาการระบับใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด โดยได้แต่งตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหาการระบับใช้ความเค็มในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด

๑.๓ การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ เพื่อป้องกันการเกิดภัยแล้ง น้ำป่าไหลหลาก สัตว์ป่าสูญพันธุ์ รัฐบาลได้ประกาศนโยบาย “พลิกฟื้นผืนป่า สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” เพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าไม้ และปกป้องผืนป่าให้คงสภาพสมบูรณ์ ๑๐๒.๔ ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๒ ของพื้นที่ประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางประชารัฐและยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก ๑๗ ประการ โดยมีผลการดำเนินการ ดังนี้

๑.๓.๑ คัดครองพื้นที่ป่าไม้สมบูรณ์ จำนวน ๑๐๒.๔ ล้านไร่ เนื่องจากในปี ๒๕๐๔ พบว่าประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ ๑๓๑ ล้านไร่ ต่อมาในปี ๒๕๕๒ ลดลงเหลือ ๑๐๗ ล้านไร่ จนกระทั่งในปี ๒๕๖๑ เหลือเพียง ๑๐๒.๔ ล้านไร่ สาเหตุของการลดลงของพื้นที่ป่าเกิดจากเหตุปัจจัยหลายประการ เช่น การบุกรุกเพื่อนำมาเป็นที่ทางการเกษตร การบุกรุกจับจองของนายทุน การลักลอบตัดไม้พะยูนและไม้มีค่า และการออกโฉนดที่ดินหรือการออกเอกสารสิทธิ์ไม่ถูกต้อง ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้กำหนดมาตรการและวิธีการดำเนินงานไม่ให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพิ่มเติม ด้วยการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและเด็ดขาด พร้อมทั้งจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าแห่งชาติ (คปป.) มุ่งเน้นการปฏิบัติงานระดับพื้นที่ การมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกป่าเพื่อปกป้องคุ้มครองพื้นที่ป่าไม้ที่เหลืออยู่ให้คงความอุดมสมบูรณ์ต่อไป

๑.๓.๒ ป้องกันและปราบปรามการลักลอบบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้

(๑) **หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้** ได้ดำเนินงานตามแผนแม่บทการแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยจัดทำแผนปฏิบัติการรอบคลุมมาตรการ ๗ ด้าน ได้แก่ ๑) ป้องกันการลักลอบตัดไม้ ๒) สกัดกั้นไม่ให้มีการเคลื่อนย้ายไม้ที่ถูกลักลอบตัด ๓) ดำเนินการต่อผู้ครอบครองไม้ที่ถูกลักลอบตัด ๔) ปฏิบัติการด้านการข่าวสาร ๕) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ๖) เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และ ๗) เตรียมความพร้อมสำหรับสถานการณ์เร่งด่วน ซึ่งผลการดำเนินงานปี ๒๕๖๑ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๐ พบว่า จำนวนคดี ผู้ต้องหา และพื้นที่ที่ถูกบุกรุกมีจำนวนลดลง เนื่องจากการป้องกันรักษาป่าอย่างเข้มงวด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประเภทคดี	ผลการดำเนินการในปี ๒๕๖๐	ผลการดำเนินการในปี ๒๕๖๑
คดีบุกรุกพื้นที่ป่า	๔,๕๐๑ คดี	๓,๓๓๘ คดี
- ผู้ต้องหา	๘๖๓ ราย	๖๐๘ ราย
- ตรวจยึดพื้นที่ถูกบุกรุก	๑๕๘,๓๗๖ ไร่	๑๒๗,๑๒๘ ไร่
คดีทำไม้	๔,๓๐๗ คดี	๔,๐๒๕ คดี
- ผู้ต้องหา	๒,๑๘๒ ราย	๒,๑๘๒ ราย
- ไม้ของกลาง	๑๖๑,๐๖๕ ท่อน/แผ่น/เหลี่ยม	๑๑๗,๑๕๒ ท่อน/แผ่น/เหลี่ยม
- ปริมาตรไม้	๗,๒๐๙ ลูกบาศก์เมตร	๘,๖๔๓ ลูกบาศก์เมตร
คดีสัตว์ป่า	๕๕๔ คดี	๕๑๘ คดี
- ผู้ต้องหา	๕๔๖ คน	๕๕๓ คน
- สัตว์ป่าของกลาง	๔,๘๕๒ ตัว	๗,๒๔๔ ตัว
- ซากสัตว์ป่าของกลาง	๑,๐๓๙ ซาก	๑,๔๘๐ ซาก
- น้ำหนักซากสัตว์ป่าของกลาง	๑,๖๓๕.๑๐ กิโลกรัม	๑,๔๙๘.๐๓ กิโลกรัม

(๒) ยึดคืนพื้นที่ป่าจากนายทุน ๖๒๕,๓๒๒ ไร่ ซึ่งส่วนหนึ่งสามารถนำมาจัดสรรให้ประชาชนที่ไร้ที่ทำกินตามนโยบายของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.)

(๓) พัฒนาระบบเทคโนโลยีในการติดตามความเปลี่ยนแปลงและเฝ้าระวังการบุกรุกพื้นที่ป่าผ่านระบบปฏิบัติการค้นหาพื้นที่บุกรุกด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (ระบบพิทักษ์ไพร) ซึ่งเป็นการบูรณาการร่วมกับสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) (GISTDA) โดยสำรวจพบจุดเปลี่ยนแปลง ๑,๑๗๓ จุด เป็นจุดที่ระบบตรวจพบ จำนวน ๙๔๖ จุด และประชาชนแจ้ง จำนวน ๒๒๗ จุด ดำเนินการแล้ว ๑,๑๑๑ จุด และสามารถนำไปสู่การดำเนินคดี จำนวน ๒๗๓ จุด อยู่ระหว่างดำเนินการ ๖๒ จุด

๑.๓.๓ พื้นฟูป่า

(๑) ดำเนินการเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว ได้แก่ ๑) พื้นฟูป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมเพื่อคืนความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ระบบนิเวศ เพิ่มศักยภาพในการอนุรักษ์ดินและน้ำ และเพิ่มความสามารถในการกักเก็บน้ำไว้ในดิน ๒๔๐,๗๓๙ ไร่ ๒) ส่งเสริมให้ประชาชนขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าผ่านระบบออนไลน์ โดยมีผู้เข้าใช้ระบบ ๗,๘๙๙ ราย ดำเนินการแล้วเสร็จ ๒,๘๗๖ ราย พื้นที่รวม ๒๘,๓๒๙-๓-๕๙.๔๒ ไร่ ๓) ส่งเสริมให้ประชาชนปลูกไม้เศรษฐกิจ ๒๐๓,๓๐๐ ไร่ ๔) จัดตั้งป่าชุมชน ๑๒,๒๔๘ หมู่บ้าน เนื้อที่รวมทั้งสิ้น ๖.๓๔ ล้านไร่ และ ๕) ดำเนินโครงการป่าในเมือง “สวนป่าประชารัฐ เพื่อความสุขของคนไทย” โดยใช้พื้นที่วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ สวนรวมพันธุ์ไม้ และพื้นที่อื่น ๆ ตามความเหมาะสมและศักยภาพของพื้นที่ พัฒนาเป็นป่าในเมือง โดยมีเป้าหมายทั้งสิ้น ๑๑๑ แห่ง ปัจจุบันเปิดให้บริการแล้ว ๘๐ แห่ง

(๒) ดำเนินการก่อนฟื้นฟูพื้นที่น้ำเสื่อมสภาพบนพื้นที่สูงชัน โดยในระยะกลาง ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔ จะดำเนินการในพื้นที่ ๑๓ จังหวัด เพื่อจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ใน ๑๒ จังหวัดภาคเหนือ และ ๑ จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูพื้นที่น้ำในพื้นที่วิกฤตเพื่อกำหนดพื้นที่ปฏิบัติการลาดตระเวนและรณรงค์ให้ประชาชนร่วมปลูกต้นไม้ควบคู่เพื่อให้ป่าฟื้นตัวเอง ขยายผลการดำเนินการฟื้นฟูพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่เสื่อมโทรมทั่วประเทศ ส่วนในระยะยาว ปี ๒๕๗๐-๒๕๗๔ จะดำเนินการในพื้นที่ที่เหลือทั้งหมด

๑.๓.๔ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรป่าไม้

(๑) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ ได้กำหนดเป้าหมายเพื่อจัดตั้งป่าชุมชนทั่วประเทศ จำนวน ๒๑,๘๕๐ หมู่บ้าน พื้นที่ประมาณ ๑๐ ล้านไร่ และจัดตั้งป่าชุมชนแล้วรวมทั้งสิ้น ๑๒,๒๔๘ หมู่บ้าน พื้นที่ประมาณ ๖.๓๔ ล้านไร่ มีการดูแลรักษาป่าในรูปแบบของเครือข่ายป่าชุมชนทั่วประเทศ และให้ชุมชนตั้งกฎกติกาในการแบ่งปันการใช้ทรัพยากรธรรมชาติจากป่าไม้และดูแลรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ การสร้างแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติ และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

(๒) บูรณาการเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น โดยใช้แนวทางการบูรณาการเครือข่ายอาสาสมัคร ข้อมูล ณ วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๑ มีอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านทั้งสิ้น ๒๑๑,๒๖๑ คน

(๓) สร้างเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (อส.อส.) จากการออกระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยอาสาสมัครพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๕๙ เพื่อบริหารการดำเนินงานในการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการดูแลฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งได้ดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของเครือข่าย พัฒนาอาชีพ และรับสมัครเป็นเครือข่าย อส.อส. ในปี ๒๕๖๐-๒๕๖๑ มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๐,๗๙๖ ราย ซึ่งเครือข่าย อส.อส. ได้มีกิจกรรมการดำเนินงานร่วมกันในการตอบสนองภารกิจอย่างต่อเนื่อง

“
จัดการป่าต้นน้ำ
เสื่อมสภาพ
บนพื้นที่สูงชัน
ในพื้นที่ ๑๓ จังหวัด

๑.๓.๕ **แนวทางการพัฒนาอุทยานแห่งชาติ** เพื่อยกระดับมาตรฐานอุทยานแห่งชาติของไทยไปสู่ระดับสากล โดยเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีการบริหารจัดการที่ดีเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการป้องกันฟื้นฟูความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืน รัฐบาลจึงได้ดำเนิน**โครงการอุทยานแห่งชาติสีเขียว** (Green National Parks) ในปี ๒๕๖๑ มีอุทยานแห่งชาติที่ผ่านการประเมิน จำนวน ๑๓ แห่ง แบ่งเป็น ๑) **ระดับทอง** จำนวน ๔ แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ อุทยานแห่งชาติเขาหลวง อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย และอุทยานแห่งชาติผาแต้ม และ ๒) **ระดับเงิน** จำนวน ๙ แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ อุทยานแห่งชาติศรีน่าน อุทยานแห่งชาติเขาแหลม อุทยานแห่งชาติภูซาง อุทยานแห่งชาติคลองลาน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร อุทยานเขื่อนลำนาน้ำหนาว อุทยานแห่งชาติไทรโยค และอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า

๑๗ เม.ย. ๖๑
UNESCO รับรองการเป็นสมาชิก
อุทยานธรณีโลก
ของอุทยานธรณีสตูล

นอกจากนี้ รัฐบาลได้ร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ขับเคลื่อนให้อุทยานธรณีสตูล (Satun Geopark) ได้รับการรับรองให้เป็นสมาชิกอุทยานธรณีโลกของยูเนสโก (UNESCO Global Geoparks) เนื่องจากเป็นโครงการด้านการอนุรักษ์มรดกทางธรณีวิทยา โบราณคดี นิเวศวิทยา และวัฒนธรรม ขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization: UNESCO) ซึ่งคณะกรรมการบริหารของยูเนสโก (UNESCO's Executive Board) ได้ให้การรับรองต่อการเป็นสมาชิกอุทยานธรณีโลกของยูเนสโกของอุทยานธรณีสตูล ซึ่งเป็นอันดับที่ ๕ ของกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้รับการจัดตั้งแล้ว เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๑

๑.๔ การแก้ไขปัญหาการค้าช้างและการบริหารจัดการสัตว์ป่า

๑.๔.๑ **แก้ไขปัญหาการค้าช้าง** ได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการงาช้างแห่งประเทศไทย ประจำปี ๒๕๖๐ เช่น การออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดชนิดสัตว์ป่า ชากของสัตว์ป่า และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากชากของสัตว์ป่าที่ห้ามนำเข้าหรือส่งออก ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐ การจัดทำโครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการงาช้างภายในประเทศ ปี ๒๕๖๑ เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลงาช้างให้สามารถสนับสนุนงานด้านการบังคับใช้กฎหมายและแก้ไขปัญหาการค้าสัตว์ป่าได้อย่างมีประสิทธิภาพและ

ต่อเนื่อง การจัดตั้งสายตรวจการค้ำจุน การจัดฝึกอบรมการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ทำให้ไทยได้รับการเลื่อนสถานะที่ดีขึ้น จากกลุ่มสถานะน่ากังวลอย่างยิ่ง (Primary Concern) มาอยู่ในสถานะน่ากังวลลำดับรอง (Secondary Concern) โดยในการประชุมอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) ครั้งที่ ๑๗ ได้มีมติให้ไทยออกจากแผนปฏิบัติการงาช้างโดยไม่ต้องทำแผนต่อ CITES แล้ว

๑.๔.๒ แก้ไขปัญหาสัตว์ป่าตระกูลลิง จากปัญหาการบุกรุกป่าและการครอบครองที่ดินผิดกฎหมาย ทำให้ป่าเปลี่ยนสภาพไป ส่งผลให้สัตว์ป่าไร้ที่อยู่อาศัยและอาหารดำรงชีพ จึงออกมาหากินนอกพื้นที่ สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนทั้งความเป็นอยู่และทรัพย์สิน โดยเฉพาะลิงที่มีการขยายพันธุ์อย่างรวดเร็ว และมีปัญหาด้านโรคต่าง ๆ รัฐบาลจึงได้กำหนดมาตรการแก้ปัญหาในระยะยาว เพื่อดูแลสุขภาพและควบคุมประชากรลิง นอกจากนี้ เพื่อให้การบริหารจัดการและการคุ้มครองสัตว์ป่าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้ผลักดันร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๒. การพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดินและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐโดยยึดแนวพระราชดำริที่ให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้

๒.๑ การบริหารจัดการที่ดิน ได้พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดิน โดยผลักดันร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. เพื่อใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการที่ดินของประเทศในระยะยาวและเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ โดยอยู่ระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และดำเนินโครงการ “สร้างป่า สร้างรายได้ ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” โดยน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่พระราชทานหลักการในการฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธารและส่งเสริมให้ประชาชนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน ด้วยการส่งเสริมให้ราษฎรที่อยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่ได้รับการผ่อนผันให้มีการปรับเปลี่ยนลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินจากการปลูกพืชเกษตรเชิงเดี่ยวมาเป็นการปลูกไม้ป่าและไม้เศรษฐกิจในลักษณะผสมผสาน ตลอดจนการให้คำแนะนำการจัดตั้งกลุ่มและการส่งเสริมอาชีพ โดยในปี ๒๕๖๑ มีประชาชนเข้าร่วมโครงการฯ แล้ว จำนวน ๗,๘๖๕ ราย เนื้อที่รวมทั้งสิ้น ๒๘,๔๘๘ ไร่

๒.๒ การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล โดยอนุญาตให้กลุ่มหรือชุมชนเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐแต่ไม่ให้กรรมสิทธิ์ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ กำหนดในรูปแบบสหกรณ์หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม และส่งเสริมการประกอบอาชีพตามศักยภาพของพื้นที่ ซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาชุมชนที่ไม่มีที่ดินทำกิน ควบคู่ไปกับการจัดระบบและระเบียบการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ เพื่อลดข้อขัดแย้งในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ และสร้างการยอมรับจากภาคประชาชนในพื้นที่ มีการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

๒.๒.๑ กำหนดพื้นที่เป้าหมายการจัดหาที่ดิน จำนวน ๖๓๕ พื้นที่ ๗๐ จังหวัด ๑,๐๖๖,๓๐๗-๓-๙๑.๖๖ ไร่ ประกอบด้วย

ประเภทพื้นที่	จำนวนพื้นที่	จำนวนจังหวัด	พื้นที่ (ไร่)
ป่าสงวนแห่งชาติ	๑๘๓	๖๐	๘๕๔,๘๗๘-๓-๙๑.๖๖
ป่าชายเลน	๒๘๒	๑๙	๒๓,๙๖๗-๐-๔๘
ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน	๑๐๑	๑๙	๑๑๗,๙๖๙-๐-๔๘
ที่ดินสาธารณประโยชน์	๒๗	๑๒	๑๐,๐๖๓-๓-๒๐.๗
ที่ราชพัสดุ	๗	๖	๖,๘๖๔-๐-๔๘

ทั้งนี้ มีพื้นที่ได้รับอนุญาตเข้าทำประโยชน์ในพื้นทีแล้ว จำนวน ๑๐๐ พื้นที่ ๕๒ จังหวัด เนื้อที่ประมาณ ๓๙๘,๓๐๖-๓-๒๒.๖๔ ไร่ และคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติจังหวัดมีมติให้ความเห็นชอบจัดราชการเข้าทำประโยชน์ในพื้นทีแล้ว ๑๖๖ พื้นที่ ๖๑ จังหวัด จำนวน ๔๖,๖๗๔ ราย ๕๘,๓๖๒ แปลง

๒.๒.๒ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ในที่ดินและพัฒนาอาชีพ ได้ดำเนินการ ๘๒ พื้นที่ ๔๔ จังหวัด ภายใต้กรอบการดำเนินงาน ๖ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านการพัฒนาที่ดินและการใช้ประโยชน์ที่ดินบนพื้นฐานข้อมูล Zoning ๓๘ พื้นที่ ๒๔ จังหวัด เช่น การทำปุ๋ยหมัก สนับสนุนหญ้าแฝกป้องกันหน้าดิน อบรมการจัดการเกษตรแบบผสมผสาน ๒) ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำและการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน ๑๕ พื้นที่ ๙ จังหวัด เช่น ขุดขยายสระเก็บน้ำ จัดหาพัฒนาระบบไฟฟ้า ขุดเจาะบ่อบาดาลให้เกษตรกร พัฒนาแหล่งน้ำอุปโภค/บริโภค ๓) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ๔๑ พื้นที่ ๒๘ จังหวัด เช่น ให้ความรู้การทำนาข้าว การปลูกมันสำปะหลัง โครงการเกษตรอินทรีย์ การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ส่งเสริมการเลี้ยงปลาและกบในกระชังบ่ ๔) ด้านการส่งเสริมการรวมกลุ่ม ๗๒ พื้นที่ ๓๘ จังหวัด เช่น ให้ความรู้ในการรวมกลุ่ม/การบริหารจัดการกลุ่ม อบรมความรู้สหกรณ์ ๕) ด้านการสนับสนุนเข้าถึงแหล่งทุน ๑๗ พื้นที่ ๑๐ จังหวัด เช่น ชี้แจง/แนะนำ/แนวทางการสนับสนุนเงินทุนในการส่งเสริมและพัฒนาในการประกอบอาชีพ สนับสนุนเงินกู้แก่สมาชิกจากกองทุนพัฒนาสหกรณ์ และ ๖) ด้านการส่งเสริมและจัดทำบัญชีครัวเรือน ๓๔ พื้นที่ ๒๐ จังหวัด เช่น ส่งเสริมแนะนำ/ติดตาม/ประเมิน การจัดทำบัญชีสหกรณ์ บัญชีครัวเรือน

“
เป้าหมาย
การจัดหาที่ดิน
๖๓๕ พื้นที่ ๗๐ จังหวัด
๑.๐๖ ล้านไร่
”

๒.๒.๓ กำหนดพื้นที่เป้าหมายและกรอบแนวทางแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท) เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ตามนัยมติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๑ โดยสามารถแบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม และมีกรอบมาตรการ ดังนี้

(๑) กลุ่มที่ ๑ ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๓, ๔ และ ๕ ก่อนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ อนุญาตให้อยู่อาศัยอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยโครงการคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

(๒) กลุ่มที่ ๒ ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๓, ๔ และ ๕ หลังมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ และต้องปฏิบัติตามคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๖/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗ อนุญาตให้อยู่อาศัยและทำกินแบบแปลงรวม โดยออกแบบการใช้พื้นที่ร่วมกันระหว่างชุมชน และหน่วยงานของรัฐ โดยชุมชนต้องดูแลรักษาและใช้ประโยชน์พื้นที่ในลักษณะที่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์ตามที่กำหนดร่วมกัน

(๓) กลุ่มที่ ๓ ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ และ ๒

(๓.๑) ก่อนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ จัดระเบียบการใช้ที่ดินทำกิน และรับรองการอยู่อาศัยทำกินในลักษณะแปลงรวม กำกับควบคุมจัดการการใช้ที่ดินและป่าไม้ภายใต้การอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน ห้ามบุกรุกขยายพื้นที่ พื้นฟูสภาพป่าในรูปแบบการมีส่วนร่วม ส่งเสริมราษฎรปลูกป่า ๓ อย่าง ใช้น้ำมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ ควบคุมผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลดการชะล้างพังทลาย

(๓.๒) หลังมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ และต้องปฏิบัติตามคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๖/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗ จะวางแผนร่วมกับราษฎรและกรมการหมู่บ้าน ประชาคมออกแบบ/คัดเลือกพันธุ์ไม้ตามแนวพระราชดำริปลูกป่า ๓ อย่าง เพื่อฟื้นฟูสภาพป่า

(๔) กลุ่มที่ ๔ ชุมชนที่อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ ทั้งก่อนและหลังมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ จัดทำแนวทางการแก้ไขปัญหาดินของราษฎรในเขตป่าอนุรักษ์ เพื่อเตรียมความพร้อมของชุมชนในการพิจารณาอนุญาตเมื่อร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. มีผลใช้บังคับแล้ว ประกอบด้วย

(๔.๑) หลักการจัดการพื้นที่ โดยต้องเป็นชุมชนที่อาศัยอยู่เดิม กำหนดขอบเขตพื้นที่ทำกินที่ยอมรับร่วมกัน และให้สิทธิทำกินแต่ไม่ให้เอกสารสิทธิ

(๔.๒) แนวทางการจัดการพื้นที่ คือ การสำรวจการครอบครองที่ดินและการบริหารจัดการพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อตกลงแนวเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์ที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายในรูปแบบประชาคมของชุมชน

(๕) กลุ่มที่ ๕ ชุมชนในพื้นที่ป่าชายเลน จัดทำเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน จัดทำแผนบริหารจัดการและโครงการเพื่อการอนุญาต

๓. การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศให้เป็นเอกภาพในทุกมิติ

๓.๑ การบริหารจัดการน้ำตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำ ระยะ ๑๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๙) รัฐบาลได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำ ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ดังนี้ ๑) การบริหารจัดการน้ำอุปโภคบริโภค ๒) การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต (เกษตรและอุตสาหกรรม) ๓) การบริหารจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย ๔) การบริหารจัดการคุณภาพน้ำ ๕) การฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดิน และ ๖) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยมีผลการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

๓.๑.๑ บริหารจัดการน้ำอุปโภคบริโภค มีเป้าหมายเพื่อให้ทุกหมู่บ้านมีน้ำประปาใช้ ภายในปี ๒๕๖๒ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีเป้าหมายดำเนินการตามแผนการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล จำนวน ๒,๑๒๗ แห่ง แบ่งเป็น ๑) น้ำบาดาลเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค จำนวน ๕๗ แห่ง/หมู่บ้าน ดำเนินการแล้วเสร็จ ๗๗ แห่ง/หมู่บ้าน ๒) น้ำบาดาลเพื่อสนับสนุนน้ำดื่มสะอาดให้แก่โรงเรียนทั่วประเทศ จำนวน ๖๓๓ แห่ง ดำเนินการแล้วเสร็จ ๕๗๕ แห่ง และ ๓) แหล่งน้ำต้นทุนประปาชนบท (เจาะบ่อบาดาล) จำนวน ๑,๔๓๗ แห่ง ดำเนินการแล้ว ๑,๑๐๘ แห่ง

นอกจากนี้มีการจัดการภัยแล้ง ดังนี้

(๑) **ช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนจากภัยภัยให้แก่ประชาชน** ช่วงเดือนกันยายน ๒๕๖๐-กันยายน ๒๕๖๑ ได้ดำเนินการแจกจ่ายน้ำ ๖,๘๖๖,๘๗๙ ลิตร เป่าล้างบ่อบาดาล ๑,๐๔๘ บ่อ และสูบน้ำในแหล่งน้ำ ๙,๓๔๒,๙๔๐ ลูกบาศก์เมตร

(๒) **สนับสนุนเครื่องจักรกล ยานพาหนะ และเครื่องมืออุปกรณ์ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้ง** โดยจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องจักร เพื่อช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนในอนาคต ประกอบด้วย ชุดบ่อเจาะน้ำบาดาล จำนวน ๘๙ ชุด ชุดเป่าล้างทำความสะอาดบ่อน้ำบาดาล จำนวน ๔๑ ชุด ชุดซ่อมระบบประปาและเครื่องสูบน้ำ จำนวน ๓๕ ชุด ชุดปรับปรุงคุณภาพน้ำเคลื่อนที่ จำนวน ๑๘ ชุด รถบรรทุกน้ำ จำนวน ๗๘ คัน และจุดจ่ายน้ำถาวร จำนวน ๘๙ แห่ง

(๓) **ชุดเจาะบ่อบาดาล** จำนวน ๘๖๙ แห่ง เป็นพื้นที่ที่มีไฟฟ้า ๑๑๘ แห่ง และไม่มีไฟฟ้า ๗๕๑ แห่ง ดำเนินการแล้วเสร็จ ๙๑๔ แห่ง และอยู่ระหว่างดำเนินการ ๑๗๕ บ่อ

(๔) **พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค** โดยการเจาะบ่อบาดาล และติดตั้งเครื่องสูบน้ำแบบขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้า พร้อมระบบควบคุมไฟฟ้า จำนวน ๕,๑๙๓ แห่ง ทำให้มีปริมาณน้ำที่รับได้ ๑๕๑.๕ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ประชาชนได้รับประโยชน์ ๙๘๙,๕๐๐ ครัวเรือน

(๕) **พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อสนับสนุนน้ำดื่มสะอาดให้กับโรงเรียน** ด้วยการจัดหาแหล่งน้ำดิบ จัดทำระบบประปาบาดาล และก่อสร้างระบบคุณภาพน้ำให้ได้มาตรฐานอนามัยโลก เพื่อให้เยาวชนและประชาชนในชุมชนได้มีน้ำดื่มที่สะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภค โดยมีผลดำเนินการ ดังนี้

(๕.๑) ดำเนินการให้กับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยกว่า ๓๐๐ คน จำนวน ๗๓๖ แห่ง ทำให้สามารถผลิตน้ำดื่มสะอาดได้ ๑๒๑,๓๖๑ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ประชาชนในชุมชนได้รับน้ำดื่มสะอาด จำนวน ๑๒๑,๙๒๕ ครัวเรือน

(๕.๒) ดำเนินการให้กับโรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน แต่ไม่ถึง ๓๐๐ คน จำนวน ๑,๘๑๓ แห่ง ทำให้สามารถผลิตน้ำดื่มสะอาดได้ ๕๒,๖๘๗ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ประชาชนในชุมชนได้รับน้ำดื่มสะอาด จำนวน ๒๕๙,๔๗๕ ครัวเรือน

(๖) **สูบน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติส่งน้ำเข้าแหล่งน้ำดิบเพื่อผลิตน้ำประปา** ได้ดำเนินการสูบน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติส่งน้ำเข้าแหล่งน้ำดิบเพื่อผลิตน้ำประปา จำนวน ๓๖๘,๕๙๐,๔๐๐ ลิตร สูบน้ำจากแหล่งน้ำดิบส่งเข้าพื้นที่การเกษตร จำนวน ๒๐๐ ไร่ แจกจ่ายประชาชนเพื่ออุปโภค/บริโภค จำนวน ๖๐๐ ลิตร ผลิตน้ำดื่มสะอาดแจกจ่ายประชาชน จำนวน ๒,๕๐๐ ลิตร ชุดเจาะบ่อบาดาล/บ่อน้ำตื้น/เป่าล้างบ่อบาดาล จำนวน ๔๒๐ บ่อ รวมประชาชนได้รับประโยชน์จากการช่วยเหลือสนับสนุนจากเครื่องจักรกล ยานพาหนะ และเครื่องมืออุปกรณ์ช่วยภัยแล้ง ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๔,๓๑๘ คน ๓,๒๒๙ ครัวเรือน

๓.๑.๒ สร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต (เกษตรและอุตสาหกรรม) มีเป้าหมายเพื่อให้ภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมมีแหล่งน้ำต้นทุนเพื่อการจัดการอย่างสมดุล มีผลดำเนินการบริหารจัดการน้ำให้เกษตรกร ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังนี้

(๑) **เพิ่มประสิทธิภาพระบบชลประทานเดิมให้เกษตรกรได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม** ๑,๓๓๗ รายการ โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มพื้นที่ชลประทาน ๑.๙๗ ล้านไร่ มีผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ ๙๘.๔๘

(๒) **ก่อสร้างแหล่งน้ำ/ระบบกระจายน้ำใหม่** เพื่อเพิ่มพื้นที่ชลประทาน ๐.๓๒ ล้านไร่ เพิ่มปริมาณน้ำ ๔๕๗ ล้านลูกบาศก์เมตร มีผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ ๔๒

(๓) **พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝน** โดยกำหนดเป้าหมายฟื้นฟูแหล่งน้ำ ๔๒๐ แห่ง ดำเนินการแล้วเสร็จ ๑๑๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒๘ ขุดสระเก็บน้ำประจำไร่นา ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร เพื่อบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงฝนทิ้งช่วงและเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร จำนวน ๕๔,๗๒๙ แห่ง/สระ ดำเนินการแล้วเสร็จ ๓๒,๗๔๒ แห่ง/สระ คิดเป็นร้อยละ ๖๐ และพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรในพื้นที่ประสบภัยแล้ง จำนวน ๑,๑๓๒ แห่ง ดำเนินการแล้วเสร็จ ๘๘๕ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๗๖ รวมทั้งปรับปรุงพัฒนาแหล่งน้ำและกระจายน้ำเพื่อการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน ๓๙ แห่ง

(๔) **ก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่สำคัญ** เช่น โครงการเขื่อนทดน้ำผาจุ จังหวัดอุดรธานี เพิ่มพื้นที่ชลประทาน ๔๘๑,๔๐๐ ไร่ โครงการเพิ่มปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่กวงอุดมธารา จังหวัดเชียงใหม่ ความจุอ่างเก็บน้ำ ๒๖๕ ล้านลูกบาศก์เมตร ส่งน้ำให้พื้นที่ชลประทานรวม ๑๘๘,๐๐๐ ไร่ และโครงการอ่างเก็บน้ำนฤปดินหจินดา (ห้วยโสมงันเนื่องมาจากพระราชดำริ) จังหวัดปราจีนบุรี พื้นที่ชลประทาน ๑๑๑,๓๐๐ ไร่ ความจุเก็บกัก ๒๙๕ ล้านลูกบาศก์เมตร

(๕) **ปฏิบัติการฝนหลวงและบริการด้านการบิน** โดยจัดตั้งหน่วยปฏิบัติการฝนหลวง ๑๒ หน่วย ๑๒ จังหวัด และขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวง มีพื้นที่ได้รับประโยชน์ ๒๓๐ ล้านไร่ และตั้งหน่วยปฏิบัติการฝนหลวงเคลื่อนที่เร็ว จำนวน ๒ ชุด ดำเนินการในช่วงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๐-มีนาคม ๒๕๖๑ เพื่อเฝ้าระวังสภาพอากาศและสามารถขึ้นปฏิบัติการได้ทันช่วงที่

๓.๑.๓ บริหารจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย

(๑) **บริหารจัดการอุทกภัย** เป้าหมายเพื่อพื้นที่ชุมชน พื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ และพื้นที่เกษตรที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมและอุทกภัย มีผลการดำเนินงานในปี ๒๕๖๑ ซึ่งแล้วเสร็จตามเป้าหมาย ร้อยละ ๑๐๐ ดังนี้ ๑) ปรับปรุงทางน้ำ/เพิ่มประสิทธิภาพการระบาย (ร่องน้ำ) จำนวน ๒๔ ร่องน้ำ ๒) ป้องกันน้ำท่วมชุมชนเมือง พื้นที่เสี่ยงอุทกภัย จำนวน ๑๔ แห่ง พื้นที่ ๐.๔ ล้านไร่ และ ๓) ก่อสร้างอาคารป้องกันตลิ่งฝาย ประตูน้ำ ปรับปรุงทำนบกั้น ก่อสร้างอาคารป้องกันตลิ่งฝายทดน้ำ ประตูระบายน้ำ ปรับปรุงทำนบกั้น หากแล้วเสร็จจะมีพื้นที่ได้รับประโยชน์ ๐.๐๗ ล้านไร่ มีผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ ๗๑.๐๕

นอกจากนี้ ได้มีการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์อุทกภัย ประเมินสถานการณ์น้ำในปี ๒๕๖๑ เพื่อติดตามปริมาณน้ำ คาดการณ์สถานการณ์น้ำ ทั้งกรณีที่มีพายุและกรณีไม่มีพายุ การเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม การเตรียมการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งสร้างกระบวนการเรียนรู้และประชาสัมพันธ์หรือชี้แจงผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบ จัดทำโครงการป้องกันอุทกภัยที่สำคัญ เพื่อเร่งระบายน้ำและรองรับน้ำในฤดูน้ำหลาก เช่น ระบบระบายน้ำแม่น้ำตรัง แก้มลิงรองรับน้ำในพื้นที่ ๑๒ หมู่บ้านเจ้าพระยา และพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม ๓๐ แห่ง โครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี และโครงการบรรเทาอุทกภัยหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ดำเนินการปรับปรุงสิ่งกีดขวางทางน้ำในพื้นที่ภาคใต้ ๑๑๑ แห่ง ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) และข้อสั่งการของประธาน กนช. ดำเนินการเสร็จแล้ว จำนวน ๖๖ แห่ง และอยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๔๕ แห่ง ซึ่งจะแล้วเสร็จในปี ๒๕๖๑-๒๕๖๒ และจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจชั่วคราวในภาวะวิกฤต

(๒) **จัดทำระบบป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร** ได้ก่อสร้างคันกันน้ำปิดล้อมพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อป้องกันน้ำจากภายนอกไหลเข้าท่วมพื้นที่ สำหรับบริเวณภายในพื้นที่ปิดล้อมได้ก่อสร้างและปรับปรุงระบบระบายน้ำ ได้แก่ ท่อระบายน้ำ คูคลอง สถานีสูบน้ำ อุโมงค์ระบายน้ำ และแก้มลิง เพื่อเร่งระบายน้ำท่วมขังออกสู่น้ำเจ้าพระยาไปสู่ทะเลโดยเร็ว โดยแบ่งพื้นที่บริหารจัดการน้ำท่วมออกเป็น ๓ พื้นที่ ประกอบด้วย ๑) พื้นที่ปิดล้อมด้านตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาภายในคันกันน้ำพระราชดำริ ประมาณ ๖๕๐ ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นชุมชนเมืองและเป็นพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ ๒) พื้นที่ด้านตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยานอกคันกันน้ำพระราชดำริ

(King Dike) ประมาณ ๔๖๘ ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นพื้นที่รองรับน้ำหลากตามธรรมชาติ (floodway) เพื่อระบายน้ำจากพื้นที่ตอนเหนือและตะวันออกลงสู่พื้นที่ด้านใต้และลงสู่ทะเล และ ๓) พื้นที่ปิดล้อมด้านตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ประมาณ ๔๕๐ ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นพื้นที่ชุมชนหนาแน่น

(๒.๑) **สร้างระบบป้องกันน้ำท่วมและระบบระบายน้ำ** เพื่อแก้ไขปัญหา น้ำท่วม กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ๑) มีคันป้องกันน้ำท่วมด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานครตามพระราชดำริ (King Dike) เพื่อป้องกันน้ำไหลบ่าจากพื้นที่ด้านตะวันออกเข้าท่วมพื้นที่ชั้นใน ความยาวรวม ๗๒ กิโลเมตร ความสูงคันป้องกัน +๒.๕๐ ถึง +๓.๐๐ เมตรเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง (รทก.) ๒) มีแนวป้องกันน้ำท่วมริมแม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางกอกน้อยและคลองมหาสวัสดิ์ ความยาวรวม ๗๗ กิโลเมตร ป้องกันน้ำไหลบ่าจากริมแม่น้ำเจ้าพระยาเข้าท่วมในพื้นที่ ประกอบด้วย ท่อระบายน้ำ ความสูงกำแพงกันน้ำ +๒.๘๐ ถึง +๓.๕๐ ม.รทก. ๓) มีระบบระบายน้ำเพื่อเร่งระบายน้ำ และแก้ไขปัญหา น้ำท่วมขังในพื้นที่ ความยาวรวม ๖,๓๖๘ กิโลเมตร และคูคลอง ๑,๖๘๒ คลอง ความยาวรวม ๒,๖๐๔ กิโลเมตร ๔) สถานีสูบน้ำ ประตูลิขิตสูบน้ำ บ่อสูบน้ำ มีกำลังสูบรวมทั้งสิ้น ๒,๒๒๙ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที โดยสามารถสูบรวมระบายน้ำลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาได้ ๙๐๓ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที ๕) มีอุโมงค์ระบายน้ำขนาดใหญ่เปิดใช้งานแล้ว ๔ แห่ง ความยาวรวม ๑๙ กิโลเมตร อยู่ระหว่างการก่อสร้าง ๑ แห่ง และมีแผนก่อสร้างอีก ๔ แห่ง ๖) มีแก้มลิง จำนวน ๒๙ แห่ง เก็บน้ำได้ ๑๓.๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตร อยู่ระหว่างก่อสร้าง ๓ แห่ง และมีแผนจัดหาเพิ่มเติม ๘ แห่ง และ ๗) มีศูนย์ควบคุมระบบป้องกันน้ำท่วม รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ ประมวลผลการป้องกันน้ำท่วม เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชน ระบบระบายน้ำสามารถระบายน้ำท่วมขังเนื่องจากฝนตกให้หมดไปภายในระยะเวลา ๒ ชั่วโมง กรณีมีความรุนแรงของฝนที่ตกไม่เกิน ๖๐ มิลลิเมตร ตกในเวลา ๑ ชั่วโมง

(๒.๒) **เตรียมความพร้อมรับสถานการณ์น้ำท่วมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร** ในปี ๒๕๖๑ ได้ล้างทำความสะอาดท่อระบายน้ำความยาว ๓,๓๐๐ กิโลเมตร จากทั้งหมด ๖,๔๐๐ กิโลเมตร เพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ ๑,๖๘๒ คลอง ความยาว ๒,๖๐๔ กิโลเมตร ขุดลอกคูคลอง ๘๑ คลอง และเปิดทางน้ำไหล ๑,๓๔๑ กิโลเมตร ซ่อมบำรุงเครื่องสูบน้ำตามสถานีสูบน้ำ ประตูลิขิตสูบน้ำ บ่อสูบน้ำ จำนวน ๗๐๐ แห่ง เพื่อระบายน้ำท่วมขังออกจากพื้นที่ ซ่อมบำรุงเครื่องสูบน้ำแบบเคลื่อนที่ เพื่อติดตั้งในจุดอ่อนน้ำท่วมและพื้นที่วิกฤตต่าง ๆ รวม ๑,๖๓๘ เครื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสูบน้ำรวม ๖๗๓.๓๖ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที และตรวจซ่อมบำรุงเครื่องสูบน้ำ รวม ๑๕๑ เครื่อง เตรียมความพร้อมหน่วยบริการเร่งด่วนกรุงเทพมหานคร หรือหน่วยปฏิบัติการเร่งด่วน (BEST) ประจำทุกสำนักงานเขต พร้อมทั้งได้ประชาสัมพันธ์สภาพฝนและน้ำท่วมผ่านสื่อต่าง ๆ และทางเว็บไซต์กรุงเทพมหานคร <http://www.bangkok.go.th> หรือที่เว็บไซต์สำนักการระบายน้ำ <http://dds.bangkok.go.th>, Facebook: Bangkok.Water, Twitter: bkk_best

(๒.๓) **เตรียมแผนรับมือ ๙ ขั้นตอน สำหรับสถานการณ์ฝนตกหนักในพื้นที่** โดยดำเนินการ ๑) เฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์สภาพอากาศ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ๒) ติดตั้งเครื่องสูบน้ำเพิ่มเติม ตามจุดที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาน้ำท่วมให้เพียงพอและพร้อมใช้งานได้ทันที ๓) ควบคุมและลดระดับน้ำในคลอง ท่อระบายน้ำ และแก้มลิงให้อยู่ในระดับต่ำ โดยใช้อุโมงค์ระบายน้ำ สถานีสูบน้ำ และบ่อสูบน้ำเร่งระบายน้ำออก ๔) แจ้งเตือนสถานการณ์ฝนตกให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานภาคสนาม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๕) จัดส่งหน่วยปฏิบัติการเร่งด่วน (BEST) ประจำจุดเสี่ยงและจุดสำคัญที่คาดว่าจะมีฝนตกหนัก เพื่อเร่งระบายน้ำและแก้ปัญหาด้านการจราจร ๖) มอบหมายให้หน่วยงานภาคสนามลงพื้นที่ตามจุดต่าง ๆ และรายงานสถานการณ์น้ำท่วม ๗) ติดตั้งเครื่องสูบน้ำชนิดเคลื่อนที่เพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม เพื่อเร่งแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในจุดที่วิกฤต ๘) ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น ตำรวจเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกการจราจร การปิดเส้นทางน้ำท่วม ทหารเพื่อช่วยเหลือประชาชน และ ๙) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบรายงานสภาพฝนปริมาณฝน พื้นที่น้ำท่วมขังเป็นระยะ ๆ และสรุปสถานการณ์เพื่อแจ้งเตือนและประชาสัมพันธ์ ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ (Line id: @bkk_best หรือ www.facebook.com/bkk.best)

(๓) ช่วยเหลือเกษตรกรกรณีได้รับผลกระทบจากอุทกภัยและวาตภัย

(๓.๑) อุทกภัย ช่วงภัยตั้งแต่วันที่ ๕ กรกฎาคม-๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ (พายุตาลัส-เซินกา) ช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ แก่เกษตรกร ๔๔๔,๗๔๕ ราย วงเงินรวม ๓,๘๗๗.๙๔ ล้านบาท ช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย คราวเรือนละ ๓,๐๐๐ บาท จำนวน ๔๓ จังหวัด มีเกษตรกรยื่นแบบความจำนง ๑,๘๖๕,๐๖๕ คราวเรือน โอนเงินเข้าบัญชีเกษตรกรแล้ว ๑,๗๒๒,๙๙๑ คราวเรือน วงเงิน ๕,๑๖๘.๙๗๓ ล้านบาท

(๓.๒) อุทกภัย ช่วงภัยตั้งแต่วันที่ ๑๖ สิงหาคม-๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ (พายุทกซูรี หย่อมความกดอากาศต่ำ) ช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ แก่เกษตรกร ๙๕,๔๘๒ ราย วงเงิน ๘๖๐.๖๔ ล้านบาท ช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย คราวเรือนละ ๓,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๔๗,๒๐๕ คราวเรือน วงเงิน ๗๔๑.๖๑๕ ล้านบาท

(๓.๓) อุทกภัยภาคใต้ ช่วงภัยตั้งแต่วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐-๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ การช่วยเหลือระยะเร่งด่วนที่สำคัญ เช่น ติดตั้งเครื่องผลักดันน้ำ ๑๖ เครื่อง แจกจ่ายหม้ออาหารสัตว์พระราชทานให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ ๑๒ จังหวัด ซึ่งได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร จำนวน ๑,๐๒๕,๗๕๙ กิโลกรัม อพยพลัส ๕๙๐,๒๓๙ ตัว ดูแลสุขภาพสัตว์ ๑๔๕,๓๙๕ ตัว รักษาสัตว์ ๑๙๔,๓๕๗ ตัว แจกถุงยังชีพสัตว์ ๑,๔๒๓ ถุง อาหารสัตว์ ๑๗๗,๓๐๐ กิโลกรัม การให้ความช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ แก่เกษตรกร ๓๙,๙๒๕ ราย วงเงิน ๓๑๖.๓๕ ล้านบาท

(๓.๔) อุทกภัย ช่วงภัยตั้งแต่วันที่ ๒ กุมภาพันธ์-๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๑ (พายุฤดูร้อน) การช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ แก่เกษตรกร ๙๐๓ ราย พื้นที่ ๓,๓๒๓ ไร่ วงเงิน ๔.๖๕ ล้านบาท

(๓.๕) อุทกภัย ช่วงภัยตั้งแต่วันที่ ๑๒ กรกฎาคม-๓ กันยายน ๒๕๖๑ จากอิทธิพลพายุโซนร้อน “เบบินคา” (BEBINCA) และพายุโซนร้อน “เซินติญา” มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ การให้ความช่วยเหลือที่สำคัญ เช่น สนับสนุนเครื่องผลักดันน้ำ ๑๘ เครื่อง สนับสนุนเสบียงสัตว์ ๖๔๒,๔๐๐ กิโลกรัม (หม้อพระราชทาน ๓๘๑,๘๐๐ กิโลกรัม) อพยพลัสไปยังพื้นที่สูง ๕๓,๐๒๖ ตัว ดูแลสุขภาพสัตว์ ๑๒,๗๖๖ ตัว

(๓.๖) วาตภัย ช่วงภัยตั้งแต่วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์-๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๑ (พายุฤดูร้อน) ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือแล้ว ๓๐ จังหวัด ๘๘ อำเภอ การช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ ด้านพืช แก่เกษตรกร ๕,๐๑๗ ราย พื้นที่ ๑๗,๑๘๐ ไร่ วงเงิน ๒๓.๒๓ ล้านบาท

๓.๑.๔ บริหารจัดการคุณภาพน้ำ มีเป้าหมายเพื่อให้แหล่งน้ำทั่วประเทศมีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ขึ้นไป ป้องกันระดับความเค็มไม่เกินมาตรฐานของการเกษตร โดยการดำเนินการในระยะสั้นเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสีย เพื่อบำบัดน้ำเสียชุมชน ๒๔๘ แห่ง ได้ดำเนินการแล้ว ๕๘ แห่ง ส่วนระยะกลางและระยะยาวเป็นการผลักดันน้ำเค็มในฤดูแล้ง ๗ กลุ่มน้ำ ได้ดำเนินการควบคุมความเค็มในกลุ่มน้ำวิกฤต ๓ กลุ่มน้ำ ให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ได้แก่ กลุ่มน้ำภาคใต้ กลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก และกลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันตก รวม ๒๖๕,๖๓๑ ไร่ โดยดำเนินการตามยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพน้ำประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ภายใต้วิสัยทัศน์ “แหล่งน้ำมีคุณภาพน้ำดีขึ้น ด้วยการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม” รวมทั้งพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสีย ป้องกันระดับความเค็มและลดน้ำเสียจากแหล่งกำเนิด ดำเนินโครงการจัดการคุณภาพน้ำ ซึ่งพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ชุมชนเมืองได้รับการแก้ปัญหา น้ำเค็มรุกล้ำ ๒๖๖,๓๖๕ ไร่

๓.๑.๕ พื้นพสุภภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดิน มีเป้าหมายเพื่อให้พื้นที่ป่าต้นน้ำ

นอกจากนี้ ได้ฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมสภาพบนพื้นที่สูงชัน หรือที่เรียกว่า “เขาหัวโล้น” ในพื้นที่จังหวัดน่าน

โดยจัดทำแผนแม่บทร่วมกับ ๕ หน่วยงาน ได้แก่ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมพัฒนาที่ดิน มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ และสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาพื้นที่ป่าเสื่อมสภาพบนพื้นที่สูง สรุปผลการดำเนินงานได้ ดังนี้

หน่วยงาน	พื้นที่เป้าหมาย	ผลการดำเนินงานปี ๒๕๕๙-๒๕๖๑
กรมป่าไม้	รับผิดชอบพื้นที่ป่าเสื่อมสภาพ ๑.๔๖๓ ล้านไร่ ประกอบด้วย ๑. ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ๑, ๒ รวม ๐.๙๒ ล้านไร่ ๒. ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ๓-๕ รวม ๐.๕๒ ล้านไร่	๑. โครงการปลูกฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ๐.๐๒๕ ล้านไร่ ๒. โครงการสร้างป่า สร้างรายได้ ๐.๐๑๑ ล้านไร่ ๓. โครงการส่งเสริมปลูกป่าเศรษฐกิจ ๐.๐๐๔ ล้านไร่ รวมทั้งสิ้น ๐.๐๓๘ ล้านไร่
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช	พื้นที่ป่านุรักษ์ที่เสื่อมสภาพบนพื้นที่สูงชัน เนื้อที่ ๐.๒๐๒ ล้านไร่	๑. แนวเขตควบคุม ๐.๒๐๒ ล้านไร่ (ดำเนินการแล้วเสร็จ) ๒. Watershed Profile จำนวน ๑๗ หมู่บ้าน ๓. เพาะชำกล้าไม้ ๑,๐๔๕,๐๐๐ กล้า ๔. ปลูกฟื้นฟูป่า ๒๒,๔๕๐ ไร่ ๕. ปลูกหญ้าแฝก ๑,๗๖๐,๐๐๐ กล้า ๖. สร้างฝาย ๔๙ แห่ง ๗. เครือข่าย สสอ. ๑๙๑ หมู่บ้าน
กรมพัฒนาที่ดิน	พื้นที่ป่าต้นน้ำเสื่อมสภาพ บนพื้นที่สูงชัน (เขาหัวโล้น) ในพื้นที่นาร่อง ๘ อำเภอ ได้แก่ อำเภอนาหมื่น อำเภอกู่ช้าง อำเภอเขียงกลาง อำเภอนาน้อย อำเภอแม่จริม อำเภอเวียงสา อำเภอเฉลิมฯ และอำเภอบัว ราษฎรเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๑๒๓ ราย พื้นที่ ๑,๙๔๕ ไร่	สนับสนุนปัจจัยการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๑. ปุ๋ยหมัก จำนวน ๙ ตัน ๒. น้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๙๐๐ ลิตร ๓. ถั่วมะแฮะ จำนวน ๑.๗๗๖ กิโลกรัม

หน่วยงาน	พื้นที่เป้าหมาย	ผลการดำเนินงานปี ๒๕๕๙-๒๕๖๑
มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรม ราชูปถัมภ์	พื้นที่ต้นน้ำ ๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอสองแคว อำเภอท่าวังผา และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ๒๐ หมู่บ้าน ๘,๕๘๘ คน ครอบคลุมพื้นที่ ๒๕๐,๐๐๐ ไร่	๑. สร้างความเข้าใจชุมชน [สร้างทีม (ชาวบ้าน อสพ.) สำรวจข้อมูล] ๒. ปลูกรุ่นคน [(น้ำเพื่ออุปโภคบริโภค/การเกษตร (ฝาย บ่อพวงสันเขา ระบบส่งน้ำ) นาขั้นบันได/ปรับปรุงดิน กองทุนพันธุ์พืช/ปุ๋ย กองทุนพันธุ์สัตว์/ยาและเวชภัณฑ์สัตว์)] ๓. ปลูกรุ่นป่า (เพาะชำกล้าไม้ ปลูกรุ่นป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง มาตรการป้องกันไฟป่า คณะกรรมการและกฎระเบียบชุมชน) ๔. ผลผลิตจากป่าเศรษฐกิจ
สถาบันสารสนเทศ ทรัพยากรน้ำและ การเกษตร	พื้นที่ต้นน้ำ ๒ พื้นที่ ได้แก่ บ้านดงผาปูน และบ้านนาบง ตำบลบ่อเกลือใต้ อำเภอบ่อเกลือ ครอบคลุมพื้นที่ ๓,๒๐๐ ไร่	๑. เปลี่ยนวิธีการเพาะปลูก จากพืชเชิงเดี่ยว เป็นไม้ ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง รวมทั้งหมด ๘๒ แปลง ประมาณ ๖๑๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๐๗ ๒. เพิ่มความชุ่มชื้นหน้าดิน มีน้ำหน้าฝาย ตามร่องเขาและแนวปลูกลดภัย คืนพื้นที่เกษตร ได้ ๗๕๓ ไร่ ๓. เกิดระบบกักเก็บน้ำและสำรองน้ำที่ใช้การได้ เต็มประสิทธิภาพ จากแหล่งน้ำและ โครงสร้างน้ำที่ได้รับการฟื้นฟูและสร้างเพิ่มเติม ๔. ชาวบ้านร่วมกันคืนพื้นที่ไร่หมุนเวียนที่ไม่ได้ ทำการเพาะปลูก จำนวน ๖๕๐ ไร่ เพื่อฟื้นฟู ให้กลับเป็นพื้นที่ป่าที่สมบูรณ์

๓.๑.๖ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

(๑) จัดทำร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบและมีความเป็นเอกภาพจากทุกภาคส่วน โดยให้ประสานสอดคล้องกันในทุกมิติอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งเป็นหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ตลอดจนจัดให้มีองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับองค์กรผู้ใช้น้ำ ซึ่งผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้ว เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑

(๒) จัดตั้ง “ศูนย์ความเป็นเลิศด้านระบบบริหารจัดการน้ำ” (Center of Excellence on Water Management Systems) เพื่อเป็นศูนย์กลางงานวิจัยด้านน้ำ โดยเน้นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ผู้เชี่ยวชาญ ข้อมูลและแนวคิดร่วมกับหน่วยงานต่างชาติดีมีประสพการณ์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาบุคลากร และงานวิจัยร่วมกัน

(๓) ขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) ให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยแต่งตั้งคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ จำนวน ๔ คณะ ได้แก่ ๑) คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒) คณะอนุกรรมการกลั่นกรอง วิเคราะห์โครงการ และติดตามประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๓) คณะอนุกรรมการวิเคราะห์ติดตามสถานการณ์และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และ ๔) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนโครงการขนาดใหญ่และโครงการสำคัญ

(๔) จัดตั้งสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อเป็นองค์กรขับเคลื่อนและกำกับกับการบริหารจัดการน้ำ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๔๖/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๑ เพื่อเป็นหน่วยกำกับ (Regulator) ดำเนินการในลักษณะบูรณาการข้อมูล แผนงานหรือโครงการ งบประมาณ และการติดตามประเมินผลในเชิงนโยบาย และวางแนวทางกำกับ ควบคุมการปฏิบัติการ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ และปฏิบัติหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

(๕) สร้างแม่ข่ายการจัดการทรัพยากรน้ำชุมชนด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยสนับสนุนให้ชุมชนประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น เครื่องอุปกรณ์ระบุตำแหน่งบนพื้นโลก (Global Positioning System: GPS) แผนที่ภาพถ่ายดาวเทียม ข้อมูลจากสถานีโทรมาตร และการใช้งานระบบสารสนเทศในการบริหารจัดการน้ำของชุมชน จนเกิดเป็นชุมชนต้นแบบและสามารถขยายผลไปยังชุมชนข้างเคียงจนเกิดเป็นเครือข่ายการจัดการน้ำ โดยชุมชนแม่ข่ายและเครือข่าย ๖๐ ชุมชน มีหมู่บ้านที่ได้รับการขยายผลโครงการในปี ๒๕๖๐ จำนวน ๒๖๖ หมู่บ้าน และสามารถแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำในชุมชน ลดปัญหาน้ำท่วมและน้ำแล้งได้ จำนวน ๑๓,๘๓๐ ครัวเรือน ๔๓,๗๓๐ ไร่ เพิ่มปริมาณน้ำสำรองในพื้นที่ชุมชน ๓.๒ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยในปี ๒๕๖๑ ได้ดำเนินงานกับชุมชนแม่ข่าย จำนวน ๑๕ ชุมชน (ที่อยู่ระหว่างดำเนินการในปีที่ ๒-๔ ซึ่งชุมชนแม่ข่ายจะสิ้นสุดสถานภาพทั้งหมด ในปี ๒๕๖๓) สามารถฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งน้ำในชุมชนให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๖) พัฒนาระบบภูมิสารสนเทศน้ำตำบล โดยพัฒนาการใช้งานแผนที่และจัดเก็บข้อมูลด้วยระบบภูมิสารสนเทศ เพื่อให้มีข้อมูลแหล่งน้ำขนาดเล็กที่ถูกต้องมากขึ้น หน่วยงานท้องถิ่นสามารถนำข้อมูลไปใช้แก้ไขปัญหาและวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ของตนเองได้ โดยในปี ๒๕๖๑ ได้ดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลแผนที่น้ำระดับตำบล ๓๒ ชั้นข้อมูล จำนวน ๖๐๐ ตำบล โดยมีหน่วยงานท้องถิ่นนำข้อมูลไปใช้ จำนวน ๓๓๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๖

๓.๒ สถานการณ์น้ำและการบริหารจัดการน้ำในกลุ่มน้ำเจ้าพระยา

๓.๒.๑ จัดสรรน้ำในช่วงฤดูแล้ง ปี ๒๕๖๐/๖๑ โดยมีแผนการจัดสรรน้ำทั้งประเทศ ๒๕,๐๖๗ ล้านลูกบาศก์เมตร กลุ่มน้ำเจ้าพระยาได้มีการวางแผนใช้น้ำจาก ๔ เชื้อนหลัก ประกอบด้วย เชื้อนภูมิพล เชื้อนสิริกิติ์ เชื้อนแควน้อยบำรุงแดน และเชื้อนป่าสักชลสิทธิ์ จำนวน ๗,๗๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร มีผลการจัดสรรน้ำทั้งประเทศ ใช้น้ำไปแล้ว ๒๔,๘๓๖ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๙๙ ของแผนการจัดสรรน้ำ และผลการจัดสรรน้ำกลุ่มน้ำเจ้าพระยา ใช้น้ำไปแล้ว ๘,๕๕๓ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๑๑๑ ของแผนการจัดสรรน้ำ

หน่วย : ล้านลูกบาศก์เมตร

พื้นที่	แผนการจัดสรรน้ำในช่วงฤดูแล้ง ๒๕๖๐/๖๑ (๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐-๓๐ เมษายน ๒๕๖๑)				ผลการจัดสรรน้ำ	
	อุปโภค-บริโภค	รักษาระบบนิเวศและอื่น ๆ	การเกษตร	รวม	ปริมาณน้ำ	ร้อยละแผนจัดน้ำ
ทั้งประเทศ	๒,๑๖๗	๖,๙๔๘	๑๕,๙๕๒	๒๕,๐๖๗	๒๔,๘๓๖	๙๙
กลุ่มน้ำเจ้าพระยา	๑,๑๔๐	๑,๔๕๐	๕,๑๑๐	๗,๗๐๐	๘,๕๕๓	๑๑๑

๓.๒.๒ เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี ๒๕๖๐/๖๑ ได้มีแผนการเพาะปลูกพืชทั้งประเทศ ๑๔.๕๙ ล้านไร่
ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ๗.๗๖ ล้านไร่ มีผลการเพาะปลูกทั้งประเทศ ๑๕.๑๙ ล้านไร่ แบ่งเป็นข้าว ๑๒.๙๙ ล้านไร่
(เก็บเกี่ยวแล้ว ๑๒.๘๓ ล้านไร่) และพืชไร่ ๒.๕๐ ล้านไร่ ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ๘.๖๔ ล้านไร่ แบ่งเป็นข้าว ๗.๘๖ ล้านไร่
(เก็บเกี่ยวแล้ว ๖.๑๒ ล้านไร่) และพืชไร่ ๐.๗๘ ล้านไร่

หน่วย : ล้านไร่

		แผนการเพาะปลูก ปี ๒๕๖๐/๖๑			ผลการเพาะปลูก ปี ๒๕๖๐/๖๑			
พื้นที่	เขตเพาะ ปลูก	ข้าว	พืชไร่	รวม	ข้าว	พืชไร่	รวม	เก็บเกี่ยว ข้าวแล้ว
รวมทั้ง ประเทศ	ในเขต ชลประทาน	๘.๓๕	๐.๗๙	๙.๐๕	๙.๖๒	๐.๖๓	๑๐.๒๕	๑๐.๒๕
	นอกเขต ชลประทาน	๓.๓๔	๒.๒๐	๕.๕๔	๓.๓๗	๑.๘๗	๕.๒๔	๒.๕๘
	รวม	๑๑.๖๙	๒.๙๙	๑๔.๕๙	๑๒.๙๙	๒.๕๐	๑๕.๑๙	๑๒.๘๓
รวม ๒๒ จังหวัดลุ่มน้ำ เจ้าพระยา	ในเขต ชลประทาน	๕.๑๗	๐.๐๖	๕.๒๓	๖.๐๓	๐.๐๖	๖.๐๙	๔.๕๗
	นอกเขต ชลประทาน	๑.๘๙	๐.๖๔	๒.๕๓	๑.๘๓	๐.๗๒	๒.๕๕	๑.๕๕
	รวม	๗.๐๖	๐.๗๐	๗.๗๖	๗.๘๖	๐.๗๘	๘.๖๔	๖.๑๒

๓.๒.๓ จัดหาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทาน โดยดำเนินโครงการเพิ่มพื้นที่ชลประทาน ๓๒ โครงการ
ก่อสร้างและพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่รับน้ำ ๒๕ แห่ง และก่อสร้างแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่ชุมชน/ชนบท
๑๗๓ โครงการ มีผลการดำเนินงานร้อยละ ๗๓.๘๙

๓.๒.๔ สร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน โดยการขุดสระเก็บน้ำประจำไร่นา
จำนวน ๔๔,๙๘๔ แห่ง/บ่อ เพื่อบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงฝนทิ้งช่วงและเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร

๔. การเร่งรัดการควบคุมมลพิษ ทั้งทางอากาศ ขยะ และน้ำเสีย ที่เกิดจากการผลิตและบริโภค เพื่อสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้แก่ประชาชน

๔.๑ การบริหารจัดการทรัพยากรแร่ แร่เป็นปัจจัยสำคัญด้านอุตสาหกรรมและพลังงานสร้างความมั่นคงและความมั่งคั่งของประเทศ รวมถึงการสร้างงานและรายได้แก่ประชาชน ทั้งในด้านการผลิตและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ การทำกิจการเหมืองแร่ที่ผ่านมาก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทั้งปัญหาฝุ่นละอองและอากาศเป็นพิษ ปัญหาน้ำเสีย และดินเสีย ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม การละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ขาดการควบคุมป้องกันจากผู้ประกอบการ รัฐบาลได้ดำเนินการ ดังนี้

๔.๑.๑ จัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแร่ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐–๒๕๗๙) และแผนแม่บทบริหารจัดการแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐–๒๕๖๔ เพื่อให้การบริหารจัดการเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศและประชาชนอย่างยั่งยืน และสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยให้ความสำคัญด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนา คือ “การบริหารจัดการทรัพยากรแร่แบบองค์รวม เพื่อสนับสนุนวัตถุดิบให้เป็นมาตรฐานการผลิตเพื่อการพัฒนาประเทศ ยกระดับคุณภาพชีวิต เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพประชาชน”

๔.๑.๒ ผลักดันการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติ (คนร.) ภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ เพื่อให้การจัดทำเหมืองแร่มีความสมดุลในการดูแลสุขภาพ วิถีชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อม

๔.๑.๓ ใช้มาตรการทางสังคมให้กลุ่มผู้ประกอบการเหมืองแร่ไทย ประกาศเจตนารมณ์ของผู้ประกอบกิจการเหมืองแร่ที่มีความพร้อมในการพัฒนาเหมืองแร่ที่ยึดหลักธรรมาภิบาลและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๔.๒ การยกระดับอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Factory 4.0)

๔.๒.๑ ส่งเสริมภาคการผลิตสู่อุตสาหกรรม ๔.๐ โดยการจัดการด้านพลังงาน เพื่อลดต้นทุนการผลิตและประสิทธิภาพประหยัดพลังงาน ภายในปี ๒๕๖๑-๒๕๖๕ มีการบูรณาการความร่วมมือกับกรมพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ยกระดับโรงงานให้มีการใช้ระบบ Smart Boiler ซึ่งจะช่วยให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานในภาพรวมไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ล้านบาท โดยอยู่ระหว่างดำเนินการยกระดับผู้ประกอบการ ภายใต้มาตรการ Smart Boiler & Safety Thailand จำนวน ๗๐ สถานประกอบการ

๔.๒.๒ การจัดการกากอุตสาหกรรม ในปี ๒๕๖๑ มีปริมาณกากอุตสาหกรรมเข้าสู่ระบบ จำนวน ๓๖.๒๘๑ ล้านตัน เป็นกากอุตสาหกรรมอันตราย จำนวน ๑.๔๔๑ ล้านตัน และมีโรงงานอุตสาหกรรมเข้าสู่ระบบการจัดการกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย (โรงงานรายใหม่) จำนวน ๗,๑๓๒ ราย

๔.๒.๓ บริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco Town/ Eco Industry) ดำเนินการใน ๑๘ พื้นที่เป้าหมายใน ๑๕ จังหวัด มีเขตประกอบการที่ผ่านเกณฑ์การตรวจประเมินรวม ๑๔ แห่ง และส่งเสริมอุตสาหกรรมให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนอย่างยั่งยืน ได้แก่ ๑) CSR-DIW มีโรงงานที่ได้เข้าร่วมโครงการและได้รับเกียรติบัตรและรางวัล ๒ กลุ่ม รวมจำนวน ๓๗๐ โรงงาน ๒) CSR-DPIM มีสถานประกอบการที่ผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์ ปี ๒๕๖๐ จำนวน ๑๐ ราย และสถานประกอบการเครือข่าย จำนวน ๔๗ ราย รวมถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry) มีโรงงานอุตสาหกรรมได้ผ่านการรับรองระดับที่ ๔ และ ๕ รวม ๑๐๗ โรงงาน และ ๓) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเหมืองแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานยกระดับมาตรฐานการประกอบการสู่เหมืองแร่สีเขียว (Green Mining) โดยมีผู้ได้รับรางวัลเหมืองแร่สีเขียว จำนวน ๒๗ ราย

“ ส่งเสริมการ
พัฒนา
อุตสาหกรรม
เชิงนิเวศ

ใน ๑๕ จังหวัด ๑๘ พื้นที่เป้าหมาย

๔.๓ การแก้ไขปัญหาหมอกพิษทางอากาศ

๔.๓.๑ ป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันในพื้นที่ภาคเหนือ มีการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

(๑) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อถอดบทเรียน (After Action Review: AAR) ในการปฏิบัติงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันภาคเหนือ ปี ๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๑ ณ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งที่ประชุม มีมติให้ทุกจังหวัดกำหนดมาตรการเฝ้าระวังการเผาหลังพ้นห้วงเวลาห้ามเผา มาตรการจัดระเบียบการเผา และเหลือเวลา การเผา การเผาแบบควบคุม และจัดการเชื้อเพลิงตามหลักวิชาการ เพื่อควบคุมปริมาณการเผาและฝุ่นละออง รวมทั้งมุ่งเน้น การประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านผ่านกลไกคณะกรรมการชายแดน และการจัดกิจกรรมรณรงค์สามแผ่นดิน (ไทย-เมียนมา-ลาว) ภายใต้กรอบอาเซียน

(๒) แก้ไขปัญหาหมอกควันอย่างยั่งยืน โดยเน้นการสร้างความร่วมมือและประสานประเทศ เพื่อนบ้านให้ลดการเผาและหมอกควัน ทั้งในระดับภูมิภาคอาเซียน ผ่านการผลักดันการดำเนินงานตาม Roadmap on ASEAN Cooperation towards Transboundary Haze Pollution Control with Means of Implementation เพื่อเปลี่ยนให้ ภูมิภาคอาเซียนเป็นภูมิภาคปลอดหมอกควันข้ามแดน ภายในปี ๒๕๖๓ นอกจากนี้ได้ดำเนินการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม คณะกรรมการระดับรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อม ๕ ประเทศ เรื่องมลพิษ จากหมอกควันข้ามแดน ครั้งที่ ๒๐ ระหว่างวันที่ ๓๑ พฤษภาคม- ๑ มิถุนายน ๒๕๖๑ ณ กรุงเทพมหานคร ที่ประชุมสนับสนุน การประเมินผลการดำเนินงานตาม ASEAN Transboundary Haze Free Roadmap เพื่อใช้เป็นรอบการดำเนินงานของภูมิภาค อาเซียนในการแก้ไขปัญหาหมอกควันอย่างยั่งยืน

“ไทยเป็นเจ้าภาพจัดประชุม ๕ ประเทศ เพื่อแก้ไขมลพิษ จากหมอกควัน ข้ามแดน”

(๓) ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักและรวมกลุ่มร่วมจัดการทรัพยากร และสนับสนุนกิจกรรม ด้านการจัดการไฟป่า ส่งผลให้คุณภาพอากาศดีขึ้น ในปี ๒๕๖๑ มีปริมาณจุดความร้อน (Hotspot) ลดลงจากช่วงเวลา ในปี ๒๕๖๐ คิดเป็นร้อยละ ๑๓

(๔) จัดตั้งหน่วยปฏิบัติการฝนหลวงในพื้นที่ภาคเหนือ ๒ หน่วย คือ หน่วยปฏิบัติการฝนหลวง จังหวัดเชียงใหม่และพิษณุโลก โดยขึ้นบินปฏิบัติการฝนหลวง จำนวน ๓๐ เที่ยวบิน มีปริมาณการใช้น้ำฝนหลวง ๑๘.๒ ล้านลิตร พร้อมทั้งได้เพิ่มการปฏิบัติการฝนหลวง ๔ วัน ๓๐ เที่ยวบิน ๕๓:๔๐ ชั่วโมงบิน ซึ่งสามารถช่วยระบายฝุ่นละออง ในชั้นบรรยากาศ (PM10) ให้ลดลงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่ไม่ส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพของประชาชน

(๕) ดำเนินโครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร โดยพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ ด้านการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร โดยถ่ายทอดความรู้พื้นฐานด้านการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตรในพื้นที่นำร่อง กลุ่มใหม่ ๑๐,๕๐๐ ราย และพัฒนายุทธศาสตร์ด้านการทำการเกษตรปลอดการเผาพื้นที่นำร่องกลุ่มใหม่ ๑,๔๐๐ ราย และพื้นที่ ขยายผล ๓,๘๒๐ ราย ส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายเกษตรกรปลอดการเผา เกษตรกรในพื้นที่นำร่องกลุ่มใหม่ ๗๖ ตำบล นำร่องสาธิตเทคโนโลยีการจัดการเศษวัสดุการเกษตร ทดแทนการเผา ๑๐๓ ตำบล รมรณรงค์ลดการเผาในท้องถิ่น ๒๖ ราย สืบราชข้อมูลพื้นที่ เฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ รายงานผลช่วงวิกฤต ๓๐๘ ครั้ง จัดเวทีเชื่อมโยงประสานความร่วมมือ และสนับสนุนให้เครือข่ายเกษตรกรและอาสาสมัครเกษตรกรต่าง ๆ เฝ้าระวัง ๙ จังหวัด

(๖) ดำเนินโครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อป้องกันหมอกควันในภาคเกษตร ในพื้นที่เกษตรภาคเหนือ โดยดำเนินการลดการเผาและไถกลบเศษวัสดุทางการเกษตร และส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่ม ผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทานในพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินในการปลูกข้าว ข้าวโพด และในพื้นที่ ๖๘ ตำบล ใน ๓๗ อำเภอ ๙ จังหวัดภาคเหนือ เพื่อเป็นต้นแบบของการบริหารจัดการเศษวัสดุจากพื้นที่เกษตร นำไปทำปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน แทนการเผา จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ ไร่

(๗) ดำเนินโครงการพัฒนาต้นแบบการเลี้ยงโค กระบือ เพื่อผลิตก๊าซชีวภาพพลังงานทดแทนอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมและสนับสนุนฟาร์มเกษตรกรผู้เลี้ยงโค-กระบือให้เป็นฟาร์มต้นแบบฯ จำนวน ๓๐ ฟาร์ม

๔.๓.๒ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันของ ๖๕ จังหวัดเชิงรุก โดยจัดตั้งกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดและอำเภอเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันในพื้นที่ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันอย่างเป็นระบบและครอบคลุมทั้งพื้นที่ป่าอนุรักษ์และป่าสงวน พื้นที่การเกษตรและชุมชน และพื้นที่ริมทาง มีผลการดำเนินการระหว่างเดือนกันยายน ๒๕๖๐-กันยายน ๒๕๖๑ ดังนี้

การดำเนินการ	ผลการปฏิบัติ
จัดทำแนวกันไฟ	๑๓,๕๔๓ กิโลเมตร
ไถกลบตอซังแทนการเผา	๑๒,๔๖๗ แห่ง
จัดการเชื้อเพลิง (ควบคุมการเผา) ในพื้นที่ป่า	๑๖๖,๗๕๓ ไร่
พนักงานดับไฟป่า	๘๐,๙๐๖ คน
จิตอาสาพระราชรัฐ เฝ้าระวัง	๘๙,๑๖๙ คน
ลาดตระเวน เฝ้าระวัง และดับไฟ	๖,๑๓๖ ครั้ง
จับกุมดำเนินคดีผู้ลักลอบเผา	๒๒๐ ราย

๔.๓.๓ แก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพภูมิอากาศของประเทศ

(๑) ลดก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงาน เดิมคาดการณ์ไว้ว่าในปี ๒๕๖๓ ไทยจะมีศักยภาพในการลดก๊าซเรือนกระจกสาขาพลังงานและขนส่งอยู่ที่ร้อยละ ๗-๒๐ แต่ในปี ๒๕๕๙ ประเทศไทยสามารถลดก๊าซเรือนกระจกได้ทั้งสิ้น ๔๕.๖๘ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่ากับกรณีปกติ (BAU) คิดเป็นร้อยละ ๑๒ เกินกว่าเป้าหมายการลดที่ร้อยละ ๗ ซึ่งบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศให้เป็นไปตามเจตจำนงการดำเนินงานลดก๊าซเรือนกระจกที่เหมาะสมของประเทศ (Nationally Appropriate Mitigation Action: NAMAs) โดยมี ๙ มาตรการ ได้แก่ ๑) มาตรการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน ประเภทพลังงานธรรมชาติ ๒) มาตรการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนประเภทพลังงานชีวภาพ ๓) มาตรการผลิตความร้อนจากพลังงานหมุนเวียนประเภทพลังงานธรรมชาติ ๔) มาตรการผลิตความร้อนจากพลังงานหมุนเวียนประเภทพลังงานชีวภาพ ๕) มาตรการผลิตไบโอดีเซลสำหรับใช้ในภาคการขนส่ง ๖) มาตรการผลิตเอทานอลสำหรับใช้ในภาคการขนส่ง ๗) มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไฟฟ้า ๘) มาตรการผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าเทคโนโลยีสะอาด และ ๙) มาตรการเกณฑ์มาตรฐานและติดฉลากอุปกรณ์เบอร์ ๕

(๒) ดำเนินงานด้านนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงสิ่งแวดล้อม คุ่มครองธรรมชาติ การก่อสร้างและความปลอดภัยทางปรมาณู แห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีผ่านองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (German International Cooperation: GIZ) ได้ร่วมกันดำเนินงานด้านนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Policy Project) เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไปสู่การดำเนินงานในพื้นที่ (Subnational Implementation) ภายใต้แผนงานความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไทย-เยอรมัน (Thai-German Climate Programme: TGCP) มีระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) โดยมุ่งหวังให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและพัฒนาศักยภาพและสร้างเครือข่ายของบุคลากรในการบูรณาการนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าสู่แผนพัฒนาเชิงพื้นที่

(๓) **จัดทำแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ** (National Adaptation Plan: NAP) เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการด้านการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศใน ๖ สาขา ได้แก่ ๑) การจัดการน้ำ ๒) การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร ๓) การท่องเที่ยว ๔) สาธารณสุข ๕) ทรัพยากรธรรมชาติ และ ๖) การตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์ พร้อมทั้งทดลองนำร่างแผนการปรับตัวดังกล่าวไปบูรณาการเข้าสู่การจัดทำแผนการพัฒนาในพื้นที่นำร่อง ๔ พื้นที่ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย อุตรดิตถ์ กลุ่มจังหวัดลุ่มน้ำเจ้าพระยา และกลุ่มจังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน รวมทั้งบูรณาการเข้าสู่นโยบายและแผนในสาขานำร่อง ๓ สาขา ได้แก่ ๑) สาธารณสุข ๒) การตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์ และ ๓) การท่องเที่ยว

(๔) **จัดทำแผนที่นำทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ปี ๒๕๖๔-๒๕๗๓** (Thailand's Nationally Determined Contribution Roadmap on Mitigation 2021-2030) เพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกที่ประเทศกำหนดไว้ที่ร้อยละ ๒๐-๒๕ จากกรณีปกติ ณ ปี ๒๕๗๓ โดยดำเนินการใน ๓ สาขาหลัก ได้แก่ สาขาพลังงานและขนส่ง สาขากระบวนการทางอุตสาหกรรมและการใช้ผลิตภัณฑ์ และสาขาการจัดการของเสีย และจัดทำร่างแผนปฏิบัติการสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนที่นำทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ (Supportive Action Plan for Thailand's NDC Roadmap on Mitigation) เพื่อเป็นกรอบแนวทางการปฏิบัติงานในการขับเคลื่อนและเสริมสร้างศักยภาพหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานลดก๊าซเรือนกระจกตามแผนที่นำทางฯ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๑ โดยร่างแผนปฏิบัติการฯ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและเสริมสร้างศักยภาพให้ทุกภาคส่วนร่วมมือกันลดก๊าซเรือนกระจก การสนับสนุนการศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี การสร้างแรงจูงใจรวมทั้งการพัฒนาระบบการตรวจวัด รายงาน และทวนสอบ ทั้งนี้ ร่างแผนปฏิบัติการฯ ได้ผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นทั้งในระดับภูมิภาคจำนวน ๕ ภูมิภาค และระดับประเทศแล้ว ซึ่งอยู่ระหว่างการเสนอให้คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อพิจารณาตามขั้นตอน ก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

(๕) **จัดทำฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศสนับสนุนการเจรจาภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและกรอบอื่น ๆ** และนำมาใช้ประโยชน์ในการเจรจา ตัดสินใจสรุปผลการประชุม ถ้อยแถลง บทวิเคราะห์ทางวิชาการ บทความที่เกี่ยวข้อง และใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนและเสริมสร้างศักยภาพให้แก่ักเจรจาของประเทศไทย โดยเฉพาะการนำมาใช้ประโยชน์ในการเจรจาของคณะผู้แทนไทยในการประชุมภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี

(๖) **จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อสนับสนุนและเตรียมความพร้อมภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง** ต่อโอกาสทางธุรกิจของไทยจากการพัฒนาแบบปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ เพื่อใช้เป็นแนวทางรองรับผลกระทบจากการดำเนินมาตรการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศคู่ค้าของไทยในด้านธุรกิจการค้าและความร่วมมือระหว่างประเทศต่อประเทศไทย การปรับกระบวนการทัศน์สู่รูปแบบการพัฒนาแบบปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำและการสร้างความสามารถในการรับมือและฟื้นตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๗) **ประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยเพิ่มเติม และการประชุมที่เกี่ยวข้อง** ระหว่างวันที่ ๓-๙ กันยายน ๒๕๖๑ ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร ซึ่งที่ประชุมได้รับรองผลลัพธ์ของการหารือที่เรียกว่า “Bangkok outcome” เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการเจรจาครั้งต่อไปในการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ ๒๔ ในเดือนธันวาคม ๒๕๖๑

(๘) การเงินเพื่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Finance) ได้ประสานกองทุนภูมิอากาศสีเขียว (Green Climate Fund: GCF) เพื่อขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ในประเทศไทย ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ และภาคสถาบันการเงินการธนาคาร เป็นเงิน ๔๓ ล้านบาท สำหรับดำเนินโครงการร่วมกับองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ) ดังนี้

(๘.๑) โครงการเตรียมความพร้อมระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๑) จำนวนเงิน ๐.๓ ล้านดอลลาร์ สรอ. (ประมาณ ๙ ล้านบาท) เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับหน่วยประสานงานหลักของกองทุนฯ ให้สามารถจัดสรรทรัพยากรทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของประเทศในการลดก๊าซเรือนกระจก

(๘.๒) โครงการเตรียมความพร้อมระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓) จำนวนเงิน ๐.๕๕ ล้านยูโร (ประมาณ ๒๒ ล้านบาท) เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับภาคเอกชนที่มีศักยภาพในการดำเนินงานด้านการลดก๊าซเรือนกระจก รวมถึงสร้างการมีส่วนร่วมของภาคสถาบันการเงินการธนาคาร ซึ่งมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของภาคเอกชน และร่วมกับสถาบัน Global Green Growth Institute (GGGI) ในระหว่างปี ๒๕๖๑-๒๕๖๒ จำนวนเงิน ๐.๒๙ ล้านดอลลาร์ สรอ. (ประมาณ ๙ ล้านบาท) เพื่อเตรียมความพร้อมให้ภาคธุรกิจ โดยมุ่งเน้นภาคธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านอุตสาหกรรมอาหารให้สามารถพัฒนาโครงการที่สนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๔.๔ การแก้ไขปัญหาหลุมพิษทางน้ำ ได้จัดทำแผนแม่บทด้านการจัดการคุณภาพน้ำของประเทศ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) เพื่อเป็นกรอบแนวทางด้านการจัดการคุณภาพน้ำในการแก้ไขปัญหาหลุมพิษทางน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีมาตรการในการดำเนินงาน ๓ มาตรการ ได้แก่ ๑) การป้องกันและลดการเกิดน้ำเสียต้นทาง ๒) การควบคุมการระบายน้ำเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม และ ๓) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำเสีย โดยในช่วงเดือนตุลาคม ๒๕๖๐-กันยายน ๒๕๖๑ รัฐบาลได้ดำเนินการจัดการน้ำเสียในพื้นที่ลุ่มน้ำวิกฤตพื้นที่เศรษฐกิจและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ ๑) ลงพื้นที่เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดสร้างและดูแลรักษาระบบบำบัดน้ำเสียให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๕๗ แห่ง และ ๒) จัดอบรมให้กับผู้ประกอบการ เจ้าของแหล่งกำเนิดมลพิษ เครือข่ายภาคประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหน้าเสีย

๔.๕ การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายปริมาณขยะในประเทศไทย ปัจจุบันประเทศไทยมีขยะเกิดขึ้นปีละไม่น้อยกว่า ๒๗ ล้านตัน และใช้งบประมาณเพื่อการจัดการขยะมูลฝอยไม่น้อยกว่า ๑๗,๐๐๐ ล้านบาท แยกได้เป็น ๓ กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปกำจัด ๑๕.๗๖ ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๒๔ ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้อง ๙.๗๕ ล้านตัน และกำจัดไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ๖.๐๑ ล้านตัน ๒) ขยะตกค้างในชุมชน ๕.๖๗ ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๙๕ และ ๓) ขยะที่นำมารีไซเคิล ๕.๖๓ ล้านตัน รวมทั้งยังมีขยะรีไซเคิลที่ได้จากการแยก ณ สถานที่กำจัดขยะอีก ๑๘๐,๐๐๐ ตัน รวมเป็นขยะรีไซเคิลปีละ ๕.๘๑ ล้านตัน ทั้งนี้ ในปี ๒๕๖๑ มีผลการดำเนินการตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔ ดังนี้

๔.๕.๑ ปริมาณขยะมูลฝอยตกค้าง ได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๐๔

๔.๕.๒ ปริมาณขยะมูลฝอย ได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๓๘

๔.๕.๓ ปริมาณขยะมูลฝอย ถูกนำไปใช้ประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๔๒

๔.๕.๔ คริวเรือนเข้าร่วมเครือข่าย “อาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก” เพื่อส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอย คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๙๐

๔.๕.๕ หมู่บ้าน/ชุมชนมีการจัดตั้ง “จุดรวบรวมขยะอันตรายชุมชน” คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๔.๕.๖ คริวเรือนจัดตั้งถังขยะเปียกหรืออินทรีย์ จากคริวเรือน ๑๗,๙๓๒,๘๖๕ คริวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๒๑

๔.๕.๗ โครงการประกวดการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” เพื่อประกาศเกียรติคุณให้แก่จังหวัดที่มีผลการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนดีเด่น ซึ่งการประกวดการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี ๒๕๖๑ ได้คัดเลือกจังหวัดที่มีผลการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนดีเด่น จำนวน ๑๕ รางวัล ดังนี้

รางวัล	กลุ่มจังหวัด		
	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
ชนะเลิศ	ลพบุรี	เลย	ลำพูน
รองชนะเลิศอันดับที่ ๑	เชียงราย	สุโขทัย	บึงกาฬ
รองชนะเลิศอันดับที่ ๒	สกลนคร	จันทบุรี	อุทัยธานี
ชมเชย	ศรีสะเกษ	พิจิตร	นนทบุรี
ชมเชย	อุดรธานี	หนองบัวลำภู	อ่างทอง

๔.๕.๘ ส่งเสริมและสนับสนุนทุกภาคส่วนลดปริมาณขยะ

รัฐบาลได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ลด/เลิกใช้วัสดุหรือผลิตภัณฑ์ที่กำจัดยาก ดังนี้

(๑) ยกเลิกใช้พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำ (Capseal) โดยได้รับความร่วมมือจากบริษัทผู้ผลิตน้ำดื่มรายใหญ่ จำนวน ๕ ราย ในการเลิกใช้แคปซูลในการผลิตน้ำดื่มตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๑ สามารถลดพลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำได้คิดเป็นร้อยละ ๘๐ ปัจจุบันสามารถลดปริมาณพลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม จำนวน ๒,๖๐๐ ล้านชิ้น คิดเป็น ๕๒๐ ตัน

(๒) ลดการใช้พลาสติกหิ้ว ในศูนย์การค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ โดยให้มีการใช้ถุงพลาสติกหิ้วใส่สินค้าเท่าที่จำเป็น และกระตุ้นให้ผู้ซื้อสินค้านำถุงผ้ามาใส่สินค้าเอง และให้ส่วนลดราคาสินค้าแก่ลูกค้าที่ไม่ใช้ถุงพลาสติก ปัจจุบันสามารถลดการใช้ถุงพลาสติกได้ถึง ๔๓๕ ล้านใบ

(๓) เลิกใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร และลดการใช้พลาสติกหิ้ว รัฐบาลได้จัดโครงการ “ทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม” เพื่อบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน สร้างความเข้าใจกับผู้ค้าในตลาดสดและประชาชนในการลดการใช้ถุงพลาสติกเพื่อส่งเสริมให้เกิดความตระหนักและมีส่วนร่วมในการลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกหิ้วและโฟมในตลาดสดทั่วประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม โดยผลการดำเนินโครงการตั้งแต่วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๖๑ ถึงปัจจุบัน ทั่วประเทศมีตลาดเข้าร่วมโครงการแล้ว ๑๗๐ แห่ง โดยสามารถลดปริมาณถุงพลาสติกหิ้วในตลาดได้ จำนวน ๒,๕๒๙,๑๙๓ ใบ หรือ ๒๕,๒๙๒ กิโลกรัม คิดเป็น ๒๕.๓ ตัน

(๔) บริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกที่นำเข้าจากต่างประเทศ โดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

(๔.๑) ยกเลิกการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๔๓๒ รายการ

(๔.๒) ยกเลิกการนำเข้าเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใช้แล้ว ยกเว้นรายการที่แสดงให้เห็นชัดเจนว่ามีความจำเป็นต้องใช้และมีระยะเวลาใช้งานยาวนาน

(๔.๓) อนุญาตนำเข้าเศษโลหะ เช่น เหล็ก อะลูมิเนียม ทองแดง ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องคัดแยกมาแล้ว สะอาด มีใบรับรองจากประเทศต้นทาง และให้เป็นไปตามมาตรฐาน ISR

(๔.๔) ยกเลิกการนำเข้าเศษพลาสติกภายใน ๒ ปี และส่งเสริมให้ใช้เศษพลาสติกภายในประเทศ

(๔.๕) ให้กรมควบคุมมลพิษศึกษาแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนให้โรงงานคัดแยก/รีไซเคิล โดยใช้ขยะอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกภายในประเทศ

“
ยกเลิกใช้
พลาสติก
หุ้มฝาขวดน้ำ
๒,๖๐๐ ล้านชิ้น
”

“
ลดการใช้
ถุงพลาสติก
ในศูนย์การค้าและตลาด
รวม ๔๓๙.๕๒ ล้านใบ
”

๔.๖ การปฏิรูประบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

๔.๖.๑ ขับเคลื่อนการดำเนินการด้านการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ภายใต้คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ดำเนินการขับเคลื่อนโดยได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการปฏิรูป SEA จำนวน ๒ คณะ ประกอบด้วย ๑) คณะทำงานพัฒนาการจัดทำประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ และ ๒) คณะทำงานจัดทำแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ เพื่อจัดทำร่างข้อเสนอการจัดทำประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) ผังกลไกการขับเคลื่อน SEA ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ และร่างแนวทาง (Guideline) SEA โดยอยู่ระหว่างการปรับปรุงแก้ไขร่างข้อเสนอการจัดทำประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) และร่างแนวทาง (Guideline) SEA และเตรียมนำเสนอคณะกรรมการการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์พิจารณา ก่อนนำเสนอคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

๔.๖.๒ ผลักดันพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๑ และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๑

๔.๖.๓ ผลักดันร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. (ทั้งฉบับ) โดยมีการนำผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา